

Kenan Budak mücadelemizde yaşıyor!

Deri işçilerinin direnişçi önderi Kenan Budak işçi sınıfının mücadelesinden sapmadı ve cuntaya teslim olmadı!

toplumsal özgürlük

facebook.com/ToplumsalOzgurlukPartiGirisimi twitter.com/toplmsalozgrlk

2 TL / Temmuz-Ağustos 2019

Devlet içi krizin yükselişi ve şiddet

Hasan Durkal

Devlet içerisinde uzun süredir devam eden kriz, devletin "kendi öz çocuklarının" birbirlerine şiddet uygulamasının önünü açtı.
TSK mensubu generaller için "Erdoğan'ın arkasında eşek gibi saf tutacaklar" sözlerini sarf eden Yeni Akit Gazetesi Haber Müdürü Murat Alan kısa bir süre sonra evinin önünde sopalı ve bıçaklı saldırıya uğradı.
Murat Alan ifadesinde saldırganlardan birinin kendisine "Senin siyasi iradenin de hakkından geleceğiz" dediğini aktarmıştı. >> *5. sayfa*

Birikim rejimi krizi ve "otoriterleşme"

Mazlum Zafer

Ne oldu da ekonomik kriz "başladı"? Esasen 1980 darbesiyle ve özellikle 80'lerin sonları itibariyle halka dayatılan neoliberal, dışa bağımlı finansallaşmaya dayalı birikim modeli aşama aşama gelişip ilerliyordu. Söz konusu model dışa bağımlılıktan dolayı yapısal olarak kırılgan.
Peki, sorun iktidarın otoriterleşmesi miydi? Elbette değil. Demokrasi ve kapitalist gelişme arasında doğrusal ve yapısal bir bağ gören bu liberal argüman hem teorik hem de olgusal olarak yanlış. Otoriterleşme eğilimini, yavaşlayan ekonomik büyüme durumunda iktidarın kendi hegemonyasına rıza üretme deneyimi olarak okumak gerek. >> *7. sayfa*

Önümüz açık, yolumuz uzun

Biliyoruz, biz talep edip harekete geçmedikçe bu sorunların hiçbiri çözülmeyecek. Bütün bu sorunları ancak kendi ellerimizle çözebiliriz. Meclislerde bir araya gelerek sorunlarımıza birlikte çözümler arayabilir, kendi yaşamımızı ilgilendiren konularda kararları kendimiz alabiliriz.

Ve İstanbul seçimleri de bitti. İktidar kaybetti. En çok güvendikleri araç olan seçimlerin altında kaldılar. Sandığa gömüldüler. Ama yıkılmadılar. Ayakta kalabilmek için türlü yollar deneyeceklerini unutmayalım.
İstanbul seçimlerinde bir araya gelen halk güçleri faşizmin gidişine dur dedi.
Fiilen bir demokrasi cephesi oluştu. İşçiler, yoksullar, kadınlar, Kürtler, Aleviler, demokratlar hepsi bir araya gelerek gidişata dur dediler.

Taleplerimizi yükseltelim

Şimdi önümüz açık. Ama işimiz bitmedi.
Her şey esas şimdi başlıyor. Sandıkta aldığımız sonuç, talep ettiklerimizin çok azını karşılıyor.
Ekonomik krizin etkisiyle yoksulluk ve işsizlik milyonların yaşamını etkisi altına alıyor. Milyonlar asgari yaşam standartlarının çok altında günlük yaşamını sürdürmeye çalışıyor.
Sandık sonuçları bir yana, demokrasi ve özgürlük taleplerimiz oldukları gibi duruyorlar.
Yoksuldan çok zenginden az alan vergi sisteminin yarattığı adaletsizlik, milyonlarca insanı işsizlik ve yoksullukla yüz yüze bırakan çarpık işgücü politikaları, ulusal kimliklerin, inançların demokratik talepleri, kadınların talepleri oldukları gibi duruyorlar.

Demokratik anayasa demokratik cumhuriyet

Biliyoruz, biz talep edip harekete geçmedikçe bu sorunların hiçbiri çözülmeyecek.
Bütün bu sorunları ancak kendi ellerimizle çözebiliriz. Meclislerde bir araya gelerek sorunlarımıza birlikte çözümler arayabilir, kendi yaşamımızı ilgilendiren konularda kararları kendimiz alabiliriz.
Şimdi demokratik bir anayasa talep etmenin, demokratik cumhuriyete doğru yürümenin tam zamanı.

Denetim halka

İktidar güçleri arasındaki kavgaya yedeklenmeden, kendi yolumuzda, demokratik halkçı bir yürüyüşle kazanımlar elde edebilir, meclisler kurarak denetimi elimize alabiliriz.
Faşizmin karanlığını birlikte yıktık. Şimdi bağımsız halkçı gidişi inşa etmek için birlikte yürüyüşümüzü sürdürmeliyiz.

Türkiye'de yeni bir dönemeç ve Aleviler

Demokrasi mücadelesinden taraf olan, hak talepleri ekseninde örgütlenen bir Alevi hareketi...

7

Sınıf mücadelesi sertleşiyor

Yeni mücadele biçimlerini keşfetmek konusunda işçi sınıfı yalnız kalmış durumdadır.

8

Nafaka yeniden gündemde

Kadının karşılıksız emeğini görmeyip nafakaya eşitsizlik demek de nedir?

10

Her taşın altında Gezi var

Hatice Göz

Gezi Davası başladı.
Eşine az rastlanır bir itirazın sokakla buluşan hali olan Gezi'nin yargılanıyor olmasını, bütün politik koşulları göz önüne alarak analiz etmek gerekiyor. Zira bu dava yalnızca 16 kişinin değil; talebini, itirazını, isyanını sokağa taşıyan bir ülkenin yargılanmasıdır.
Halkı bir politik özne olarak sokağa çıkaran ve iktidarın yıkılmaz sanılan çelikten duvarlarını korkuyla titreten Gezi; sırf öfke uğruna yargılanmıyor. (...) *Devamı 3. sayfada*

AKP içindeki çözülme derinleşiyor!

İktidarları varoluşsal bir eşiğe geldi dayandı. Böylesine kuvvetli bir güç kaybı içerisinde de, 2023 retoriği ile süreci götüremeyecekleri aşikar.

Perihan Koca

Seçim sonuçları, Türkiye'nin geleceği açısından oldukça önemli sonuçları içerisinde barındıran toplumsal-siyasal bir kırılma yarattı.
Ülke siyasetinin akışını ve yönünü değiştirebilecek yeni dengeler ve güç ilişkileri oluşturdu.
Klasik seçmen-sandık matematiği üzerinden okunamayacak bir seçim gerçekliği ve o gerçekliğin araladığı yeni bir dönem açılmış oldu.

Varoluşsal bir eşik

Her kritik dönemeçte ülke gündemine yeni bir seçim takvimi dayatarak, rejimin garantisini sandıktan çıkarma yoluna gittiler.
Ancak, rejimin içerisine girdiği açmaz, seçim kartıyla aşılamaz bir noktaya evrildi.
Erdoğan'ın yıllardır yaslandığı "ben sandığa dayanıyorum" argümanı miadını doldurdu. Keza, 94 seçimlerini kazandığı andan itibaren bayraklaştırdığı "İstanbul'u kaybeden Türkiye'yi kaybeder" söylemi de muhalefet cephesinin eline geçti.
(...) *Devamı 3. sayfada*

POLİTİKA

23 Haziran ile birlikte yeni bir dönem açıldı

Her şey tek bir potada güzel

İmamoğlu'yla vücut bulan politika en açık haliyle; bütün sınıfları, kimlikleri, inançları aralarındaki farklılıkları ve çelişkileri görmezden gelerek, onların üstünü örterek, var olan güncel ve tarihsel gerilimleri yok sayarak "Türklük" kimliği altında toplamayı hedefliyor.

Meral Çınar

İmamoğlu'na bir televizyon programında sorulan "Siz bir proje misiniz?" sorusuna verdiği yanıt, geride bıraktığımız ve sıradan bir belediye başkanlığı seçimi olmayan 24 Haziran seçimlerinin öncesine ve sonrasına dair önemli veriler içeriyor.

"Evet ben bir projeyim, Karadeniz'in küçük bir köyünde doğmuş, köylü, küçük yaşta esnaflığı ticareti öğrenmiş biriyim. (…) Babam inşaat yapardı ama onun yanında en altta çalışmaya başladığım için işçi olmayı da bilirim. Ataerkil bir ailenin tadını alarak maneviyat ve inanç içerisinde büyüdüm. Ben Atatürk Cumhuriyeti'nin bir projesiyim (…) "

Bu nasıl bir proje?

O bir yandan işçi, öte yandan patrondu. Hem solcu, demokrat, hem bölünmez bir bütün olan vatanının ve milletinin aşığı en koyusundan bir sağcı idi…

"Zengin fakir yok hepimiz biriz, Türk milletiyiz" derken de "hepimiz bu topraklarda kardeşçe kutuplaşma olmadan yaşayacağız" derken de aslında çokça tanık olduğumuz bir siyasi retoriği devam ettiriyordu.

Peki İmamoğlu'nu farklı kılan neydi? Belki güzel konuşması falan ama esasen o sadece tam zamanında olması gereken yerdeydi.

Üstelik öyle bir anda ve kendi isteğiyle de değil. Devlet içi güçlerden ve sermayenin büyük bir kesiminden önemli oranda bir destek alarak.

Son yıllarda giderek artan devlet şiddetinin, ayrımcılığın, ekonomik krizin altında ezilen halkın; özlemlerine, umutlarına ve yeniden nefes alabileceği güzel günlere değip dokunabildi.

Öyle ki halk tarafından bu derece sahiplenileceğinin ne İmamoğlu ne de arkasındaki güçler tahmin etmişlerdir.

Kimin projesi?

İmamoğlu'yla vücut bulan bu politika en açık haliyle; bütün sınıfları, kimlikleri, inançları, aralarındaki farklılıkları ve çelişkileri görmezden gelerek, daha doğrusu onların üstünü örterek, var olan güncel ve tarihsel gerilimleri yok sayarak "Türklük" kimliği altında toplamayı hedefliyor.

O sırada TÜSİAD-AB ve Batı yanlısı devlet içi güçler ise; AKP'nin kurduğu yeni rejimin toplumsal meşruiyetini yukarıdaki hedef doğrultusunda yeniden kazanmanın, Erdoğan'ın vesayetini zayıflatmanın ve en sonunda sermayenin çıkarları merkezli ilerleyecek bu sistemin pürüzlerini giderecek bir restorasyonun derdinde.

İstanbul seçimleriyle bir adım öne geçildiği aşikar ama o sırada durumun gayet tabi farkında olan Erdoğan iktidarı öylece kabullenmeyebilir.

İçerisindeki çözülme sinyalleri giderek ciddiyet kazanırken bu durum Erdoğan'ı Türkiye ittifakına da zorlayabilir, aksi yönde faşizme gidişi daha yoğun bir devlet şiddetiyle sürdürmeye de.

Şimdilik, doğrudan Erdoğan'dan da duyduğumuz "rejimin rehabilitasyonu" yönündeki açıklamalar birinci seçeneği işaret ediyor.

Kendimize bir çift laf

Üst üste yaşanan krizlerin halkın öfkesini derinleştirdiği, Gezi'den sonra sürekli hareket halinde olan toplumsal dinamiklerin özneleşmesi adına gerekli koşulların sol güçleri sürekli hareket etmeye zorladığı bir ortamda, kendimizi sermayenin restorasyon hamlesinin adayına muhtaç durumda bulmak ciddi bir öz eleştiri gerektirir.

Aksine seçim sonrasında muhtaçlığın giderek bir hayranlığa ve sahiplenmeye dönüşmüş olması bana, "düğün olur iki kişiye, kaygısı düşer deli komşuya" sözünü hatırlatıyor.

İktidarın mayın tarlası

İktidar bloku, kendi açmazları, kriz dinamikleri, kaybetmeye başladığı halk desteği ile boğuşurken; sermaye güçleri, rejimdeki tıkanıklıkları açmak ve meşruiyetini sağlamak için restorasyon seçeneğinde ısrarlı görünüyor.

A. Küçük

23 Haziran seçimleri iktidar koalisyonun ağır yenilgisiyle sonuçlandı.

Nesnel konjonktürün ve toplumsal muhalefetin zorlaması yanında, çoklu kriz odakları ve rejimin öznel sorunlarıyla birleşen siyasal kriz, iktidar bloğunu iyiden iyiye köşeye sıkıştırdı.

Seçim sonuçları ile daha da derinleşen kriz sarmalı; sermayenin de Erdoğan'a alternatif kimi arayışlarını hızlandırmasıyla sürüyor.

31 Mart'tan 23 Haziran'a

Kendi çıkışını yaratmakta zorlanan iktidar; son dönemde bir yalpalama görüntüsü çiziyor.

Seçim sürecinde sürekli sahada olan, beka söylemleri gibi, toplumu kutuplaştıran, geren söylemlerle tek başına seçim çalışması yürüten bir Erdoğan görüyorduk. Yıldırım ise geri plandaydı.

23 Haziran'a giderken, 39 miting yapacağını söyleyen Erdoğan bu sözünü yerine getirmediği gibi seçimin son haftasına kadar da pek ortalarda görünmedi.

Bu süreçte AKP içinde birbiriyle çelişen iki farklı söylemle karşılaştık. Soylu ve şürekâsı, toplumu kutuplaştıran, ötekileştiren sert söylemlere devam ederken, Yıldırım yüzeysel bir ılımlı hal içerisinde, özellikle de Kürtlere göz kırparak seçim çalışmasını yürütüyordu.

Rejim yara aldı

Erdoğan seçime bir kala, yenilgi ihtimali olgunlaşınca hızlı bir şekilde devreye girdi ancak, seçim sonucuna etki edecek bir manevra yapamadı. Üstelik Erdoğan'ın "muktedir, lider" görüntüsü onulmaz bir yara aldı.

Parti içindeki farklı seslerin bir taktik olma (Erdoğan'ı koruma taktiği) ihtimali de epey konuşuldu. Ancak, bu durum,

AKP'yi bütünlüklü bir parti görüntüsünden oldukça uzaklaştırdı.

Seçim yenilgisi ve yara alan lider kültü; iktidarın sağladığı olanaklar ve ilişki ağı için partide bulunan yoğun bir kesimin, partiden kopuşuyla sonuçlanabilir.

Seçmen desteğindeki düşüş eğiliminin ise; iktidarın tabanla bağının kopma eğilimine, derinleşen kriz dinamiklerine, özellikle de ekonomik krizin derinleşmesine bağlı olarak artması muhtemel.

23 Haziran sonrası

AKP-MHP ittifakının yenilgisi, rejimin krizini derinleştirdi. Bütünüyle faşizan söylem ve uygulamalarla iktidarını sürdürebilen AKP/Erdoğan'ın bu ittifak vasıtasıyla, MHP ile ne kadar bütünleştiği, AKP'nin nerede bitip MHP'nin nerede başladığını kestirmek güç. Seçim yenilgisi ile birlikte ise, Erdoğan'ın bu ittifakta elinin daha da zayıflamış olabileceğini de tahmin edebiliriz.

Bir yandan, uzun süredir yeni parti kuracakları söylenen Davutoğlu ve Babacan'ın 23 Haziran sonrası bu konuda oldukça cesaretlendiği görülüyor.

Bu iki ismin, Erdoğan'ın 2. Seçim yenilgisinden sonra "muhalif" söylemlerine de hız verdiği açık. Kurulacak bu partilerin AKP'yi belli oranda yıpratma ihtimali var ancak ciddi bir başarı şansı görünmüyor.

Babacan hakkında suç duyurusunda bulunulmasını ise; kuracağı yeni partinin AKP içinde tedirginliğe sebep olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

İktidar bloku, kendi açmazları, kriz dinamikleri, kaybetmeye başladığı halk desteği ile boğuşurken; sermaye güçleri, rejimdeki tıkanıklıkları açmak ve meşruiyetini sağlamak için restorasyon seçeneğinde ısrarlı görünüyor. Buna karşılık zayıflamış olsa da, iktidar bloku öncülüğündeki faşistleşme süreci de hala önemli bir seçenek olarak ülke gündemindeki yerini koruyor.

Halkın coşkun akan seli durdurulamaz

Seçimlerle siyasallaşan ortamda halkın güncel taleplerini açığa çıkaracak ve bu taleplerin karşılanmasının mücadelesini verecek, belediyeleri denetleyecek meclisler hayata geçirilebilir ve meclisler yeni döneme yön veren güçlü bir yaptırım gücüne dönüşebilir.

Emrah Arıkuşu

İstanbul halkı, 31 Mart seçimlerinde AKP'nin yenilmezlik zırhını çatlatmış sonrasında gelen 6 Mayıs seçim darbesine karşı sokakları doldurmuştu. 23 Haziran'da ise halk zırhı parçalamayı başardı.

Sadece İstanbul değil tüm Türkiye AKP'nin yenilgisine kilitlendi ve AKP'den alınan İstanbul, halkta coşku ve umut yarattı.

Şimdi, bir adım ileri mi gidilecek, yoksa durup bekleyip sonra iki adım geri mi gelinecek?

Yerel siyaset genelleşti

31 Mart'tan önce beka ve kutuplaştırma siyaseti ile yerel seçimleri ülkenin ana gündemi olarak genel düzeye taşıyan Erdoğan, 23 Haziran'da İstanbul'u kazanmak için yapılabilecek tüm hamleleri denedi.

Bir "zafer" gerekiyordu, elindeki tüm silahlarını kaybetmiş olsa da "zafer" onun için moral alacağı, ileriye doğru hamle yapacağı bir zemin oluşturacaktı.

Ama olmadı. Halk bu defa affetmedi. Bu gidişe güçlü bir "dur" dedi.

Ancak, 25 yıllık siyasi pratiklerinden biliyoruz ki, kolay kolay pes etmeyecekler.

Ayrıca sermayenin neoliberal politikalarını bu topraklara özgü biçimde en iyi uygulayan güç alanının temsilcisinden vazgeçilmesi de öyle kolay olmayacaktır.

Yeni bir toplum arayışı

Halk "ortak düşmana" karşı kararlı ve inatçı duruştan geri düşmüyor.

Özellikle seçimlerde tabandaki ortak duruş her ne kadar CHP tarafından görülmek istenmese de kör gözlere parmak soktu.

Geziden bu yana halk güçleri yeniyi arıyor. Kadınlar, gençler, işçiler, Aleviler, Kürtler, yoksullar tüm ezilenler yeni bir toplumu ararken iktidar karşısında yüksek bir enerji ve potansiyeli içerisinde barındırıyor.

Toplumsal dinamiklerin yükselen hareketliliği ve kitleselleşen değişim arzusu iktidar güçleri tarafından türlü hamlelerle boşa çıkarılmak istense de, halk güçleri düştüğü yerden tekrar kalkıyor ve hamle yapıyor.

Tüm otoriteryan politikalara karşı, İstanbul'u kazandıran esas güç işte tam da buydu.

Sistemin meşruiyetini sorgulayanların sayısı arttıkça, AKP'den hoşnutsuzluk genelleşip sermaye zora girdikçe halkın açığa çıkan enerjisinin toprağa akıtılarak etkisizleştirilmesi, eğer olmuyorsa ehlileştirilerek yıkıcılığının ortadan kaldırılması gerekiyordu.

Devlet ve sermaye aklı tam da böyle çalışır, malum.

Şimdi gelinen aşamada, uzun zamandır siyasal alanda yer kaplayan restorasyon olasılığı güçlenmiş, İmamoğlu isminin de öne çıkmasıyla restorasyon sürecinin aranan "alternatif lideri" bulunmuş oldu.

Ancak AKP-MHP öncülüğünde kurumsallaştırılan faşizm olasılığının masadaki yerini koruduğu göz ardı edilmemeli.

Halkın seçeneğini yaratmak

Şimdi yenebiliriz umudu bizlere yol gösteriyor.

Halk güçleri için yeni olanaklar barındıran bir durum oluşuyor.

Bu durum halkın sistemden kopma eğilimine işaret ederken, toplumun bilincinde oluşan kırılma somut talepler ve adımlarla derinleştirilir, doğru zeminde öncülük edilip kurucu bir pratikle birleştirilebilirse, daha da ileriye taşınacaktır.

Geziye benzeyen ancak bu sefer "kuruculukla" birleşen bir irade şekillenebilir.

Seçimlerle siyasallaşan ortamda halkın güncel taleplerini açığa çıkaracak ve bu taleplerin karşılanmasının mücadelesini verecek, belediyeleri denetleyecek meclisler hayata geçirilebilir ve meclisler yeni döneme yön veren güçlü bir yaptırım gücüne dönüşebilir.

İşte o zaman, bu yeni durum bir somutluk kazanacaktır.

POLİTİKA

İktidarın açmazı derinleşiyor. Erken seçim kapıda...

AKP paradigması iflas ediyor!

İktidarları varoluşsal bir eşiğe geldi dayandı. Böylesine kuvvetli bir güç kaybı içerisinde de, 2023 retoriği ile süreci götüremeyecekleri aşikar.

Perihan Koca

1. sayfadan devam (...)

Önce "istikrar", sonra "yenilmezlik" halesi düşen Erdoğan iktidarı ağır bir yenilgi alarak seçimi kaybetti.

Bu kaybedişin hayati yaptırımları, varoluşsal sonuçları vardı. Öyle de oldu. İktidar blokunun taşıyıcı kolonları sarsıldı. Ana kalelerini kaybettiler. Dayandıkları toplumsal tabanda, öz kitlelerinde önemli kopuş emareleri açığa çıktı. Daha da ötesinde ideolojik paradigmaları iflasın eşiğine dayandı. Ciddi bir zemin ve denge kaybı içerisine girdiler.

Henüz bir yıl evvelinde, 24 Haziran 2018 seçimlerinde, "Beni seçin faizle, dövizle, enflasyonla nasıl baş edileceğini görün" diyordu Erdoğan. O zaman bir şekilde allem ettiler kallem ettiler sandıktan iktidar devşirmeyi becerdiler, ama gelin görün ki vaat ettikleri faiz, döviz, enflasyon rakamları ellerinde patladı, süreci yönetemediler, rejimi kurumsallaştıramadılar.

Bahçeli'nin "yüzde 52'nin altında oy alırsak meşruiyet kaybı olur" dediği üzere, sorgulanır bir rejim ve iktidar gerçekliğine çarpan ciddi bir meşruiyet krizi içerisine girdiler. Krizler yumağının göbeğine yerleşiverdiler.

31 Mart-23 Haziran seçimleriyle Erdoğan iktidarının koltuğu devrilmedi elbette. Hala iktidardalar ve devletin merkezindeler. Ama, iktidarları varoluşsal bir eşiğe geldi dayandı.

Böylesine kuvvetli bir güç kaybı içerisinde de, 2023 retoriği ile süreci götüremeyecekleri aşikar. Dolayısıyla, "seçimsiz bir dört yıl-kesintisiz icraat dönemi "beyanatlarını hayata geçirebilmek öyle kolay değil.

"Erken seçim" olasılığı, iktidarın tercihine kalmış bir ihtimal olmaktan çoktan çıkmış durumda.

AKP ANAP'laşacak mı?

İktidar içi muhasebe ve iç hesaplaşmaların derinleşeceği, rejimin bileşeni partilerin iktidar ortaklıklarının bozulabileceği, AKP içinden yeni partilerin doğabileceği yeni bir yol ayrımına gelindi.

AKP'de kazanlar kaynamaya, gemiyi ilk terk edecek fareler rengini belli etmeye başladı.

11 Temmuz'da İstanbul seçimleri gündemiyle MKYK toplantısı yapacaklar.

Vaktiyle seçim başarısızlığı ardına, başkanlık sistemine geçiş sürecinde, "metal yorgunluğu" adı altında parti içinde kitlesel tasfiye operasyonu uygulanmış, yerel ve merkezi yönetim kadrolarında değişikliğe gidilmişti.

Şimdilerde de, MKYK toplantısı ardına kabine ve parti yönetiminde değişikliğe gidileceği konuşuluyor. Ancak, AKP için süreç kabine ve parti revizyonu ile kotarılacak bir süreç değil.

Partideki ana hatta tek ağırlık noktası haline gelen Erdoğan'ın yenilginin faturasını başkasına kesme lüksü de kalmadı.

Dolayısıyla salt kadro düzeyindeki bir tasfiye operasyonuyla yol yürüyemeyecekleri aşikar. AKP kalemşörleri başta olmak üzere, parti içerisinde AKP'nin ANAP'laşma olasılığı üzerinden söylemler yükseliyor, kopuş ve çözülme emareleri giderek güçleniyor. Herkes kendi durduğu zeminden yeni dönemin hesabını kitabını yapmaya çalışıyor.

Parti içerisinde, AKP'nin kuruluş saiklerine geri dönmesi, 16 Nisan referandumundan sonra yapılan olağanüstü AKP kongresinde alınan "Partili Cumhurbaşkanlığı Dönemi"ne geçiş kararının son bulması, yani Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın AKP Genel Başkanlığı'ndan ayrılması formülü konuşuluyor. "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi"nin revize edilmesi de masadaki önermelerden biri. Rejim sadece toplum nezdinde değil, rejimin ana kurucuları tarafından tartışılır vaziyette.

Yeni parti arayışları

O arada, dışarıya sızdırılan kulis bilgilerinden, Davutoğlu ve Babacan üzerinden kurulacağı iddia edilen iki ayrı yeni parti çalışmasının hızlandığı anlaşılıyor.

Gül-Erdoğan telefon görüşmesi ve Babacan-Erdoğan görüşme bilgisi üzerinden, bu hafta içinde Babacan'ın AKP Kurucular Kurulu üyeliğinden istifa etmesi ve en geç Eylül ayında partiyi kuracağı bizzat AKP'liler tarafından yazılıp çiziliyor.

AKP'nin yapıp ettiklerinin bizzat sorumlusu ve yürütücüsü olan Babacan ve Davutoğlu kendilerini hezimetten ve halka karşı işlenen suçlardan sıyırarak, merkez sağda konumlanacak bir parti arayışı ve inşa sürecini yokluyorlar.

Özellikle Babacan'ın partisinin genelkurmayların öncülüğünde, AKP kitlesi ile sınırlı kalmayacak, CHP, MHP, İYİ Parti ve Saadet Partisi'nden kimi isimlerin de katılacağı Özal'ın 80'ler başında tüm eğimlerden oluşan parti inşası sürecine benzer bir yeni parti hazırlığı içerisinde olduğu bilgisi veriliyor.

Kamuoyu yoklamalarından anlaşılan o ki, evet toplumda yeni bir parti arayışı mevcut ancak "Babacan ve Davutoğlu"na yönelik güçlü bir oran yahut beklenti henüz görünmüyor.

Cumhur İttifakının akıbeti

Çözülme ve kopuş olasılığı salt AKP teşkilatı için geçerli değil.

Devlet krizine bir çözüm olarak formüle edilen cumhur ittifakı her an son bulabilir.

31 Mart-23 Haziran yenilgisi, AKP-MHP-Ergenekon-Ağar ittifakının ortak yenilgisi. Elbette hiç bir güç yenilginin hezimete dönüşeceği o anda zayıf halka konumunda olmak istemiyor, o yüzden içeride herkes kendi hamlesini yapıp, inisiyatif gücünü artırmaya, yerini sağlama almaya çalışıyor.

MHP, bu ittifakta, süreci adım adım lehine çevirerek, özellikle 15 Temmuz ardına ilan edilen OHAL ile birlikte, iktidar bloku içerisindeki gücünü ve siyasi temsilini giderek arttırdı. Cumhur İttifakı'nın kurulduğu günden bu yana ittifakın ana kazananı MHP oldu.

İYİ Parti ayrışması ardına, kendisini devletin imkanları ve ittifakın içerisinde artan inisiyatif gücüyle yeniden konsolide etmeyi beceren MHP, devletin tüm aygıtlarında, devlet içi ve altı önemli pozisyonlarda, özellikle de 24 Haziran ardına siyasal alandaki yükselişini devlet katmanlarındaki ana omurgaya yerleşme ve kadrolaşma düzeyindeki artışla sürdürdü.

İktidarda MHP'nin fikirlerinin temsil edildiği, Bahçeli'nin denetleme ve karar mekanizmasına dönüştüğü bir güç odağı oluştu.

Devlet krizinden çıkışın formülasyonu olan kurulan ittifak, krizi çözememiş ve ağır bir mağlubiyet yaşamış oldu.

AKP'nin masadaki yeniden yapılanma sürecinde, yeni açılımlara yönelmesi kaçınılmaz. MHP ile ittifakın da AKP'nin elini zayıflatacağı aşikar. Yeni dengeler içerisinde süreç nereye evrilecek henüz bilemiyoruz, ancak, devlet içi çatışma sahasında yaşanacak gelişmelerde ihtiyaçlar ve çıkarlar ekseninde buluşan ve ortaklaşan ittifakın akıbetini "güç" belirleyecek.

Hem dışarıdan etrafı kuşatılan ve fay hatları giderek derinleşen iktidar blokunun 2023'ü retoriğiyle yol yürüyemeyeceği açık. İktidar paradigması iflasın eşiğinde, her an her şeye gebe olağanüstü siyaset iklimi derinleşiyor, erken seçim kapıda.

Hatırlayalım. Gezi'nin ana sloganı şuydu: "Siz yokken burada olan ağaçlar, siz giderken de burada selam duracaklar."

Her taşın altından Gezi korkusu çıkıyor

Hatice Göz

1. sayfadan devam (...)

Zaten, dava içeriğine bakıldığında da asıl mevzunun hukuki değil siyasi olduğu anlaşılıyor.

Gezi, tekrar yaşanmasın diye, şimdi yargılanıyor. Yaşanabilecek en ufak bir hareketlenme itibarsızlaşsın diye yargılanıyor. Gezi'yi var eden koşullar bugün de varlığını koruduğu hem de daha da şiddetlenerek koruduğu için yargılanıyor.

İktidar, aklınca, oluşabilecek toplumsal bir ayaklanmanın önünü kesiyor. Bir kere tecrübe ettiler. Halk, sokağa çıktığında neler olabilir gördüler ve şu an istedikleri son şey bu olsa gerek.

Gezi'yi ölümsüz kılanlar

Gezi, bu ülkede ayrımcılığa uğrayanların, ezilenlerin, ötekileştirilip hor görülenlerin isyanıydı.

Bir ülkenin meydanlara taşan ve bir alev topu olup iktidara doğru yuvarlanan itiraz ateşiydi.

Neoliberal birikim sürecine, bu sürekli yıkım-yapım modeline bir itirazdı. Gezi, kitlelerin ezberini bozmuş; onları, var olandan bir adım öteye götürürken yeni bir toplumun inşasına yaklaştırmıştı. Kitlelerin, başka bir geleceğin yapısına yerleştirdiği en büyük taşlardandı.

O tecrübe bize aynı zamanda, el yordamıyla da olsa alternatifleri yaşattı: Forumları, meclisleri gördük.

Orada açığa çıkan "şey", yalnızca siyasi bir olay ya da kendini ifade etme isteği değildi. Toplumsal bir adım, bir cüretti.

İktidarın, toplumu, kendi dar kalıbına sokma çabalarının sonucuydu Gezi. Kimse o kalıba sığmak istemedi. Otoriterliğe karşı özgürlük talebiyle sokağa çıktı herkes. Kadınlar, gençler, Aleviler, işçiler, LGBTİ'ler, ekolojistler… Direniş, toplumun her kesiminden insanını yan yana getirdi. "Bir derdi olan" hemen herkes, bir ağaç gölgesinde buluştu, birbirini, birbirinin yarasını tanıdı, anladı. Kolektif ruh hali, kolektif eylemi güçlendirdi.

İşte bunlardan korkuyor iktidar. Gezi'yi Gezi yapanlardan korkuyor. İktidarı var kalsın diye bin bir parçaya ayırdığı kitleler yeniden yan yana gelirler diye korkuyor.

Koşullar uygun

23 Haziran günü, halkın tokadıyla sersemleyen Erdoğan ve AKP'si, yenildi. O okkalı tokat, bir süre daha başlarını döndürecektir.

Erdoğan, iktidarının sonunun geldiğinin, meşruiyetini yitirdiğinin ve tabanını kaybettiğinin farkında. Ama öyle kolay kolay havluyu bırakmayacaktır. Sonunda yargılanacaklarını bildikleri için, sonuna kadar savaşacaklar.

Şimdi, tam da kitleler öfke içerisinde haklı taleplerini daha yüksek sesle dile getirirken, "ikinci bir Gezi" iktidarın bardağını taşıran son damla olacaktır.

Gezi Parkı topçu kışlası olmadı ama orada talep edilen hiçbir şey yerine gelmedi, haklar alınamadı ve Gezi'yi yaratan koşulların hiçbiri varlığını yitirmedi.

Gidişlerini durduramasalar da yavaşlatmak için uğraşacaklar.

Gezi'nin dürbünüyle bakacak olursak eğer, bugün kitlelerin taşıdığı potansiyeli görebilir ve açığa çıkaracağı enerjiyle sarayların, saltanatların çökebileceğini görebiliriz.

Hatırlayalım. Gezi'nin ana sloganı şuydu: "Siz yokken burada olan ağaçlar, siz giderken de burada selam duracaklar."

POLİTİKA

Oğuzhan Kayserilioğlu

23 Haziran'da iktidar güçleri sert bir tokat yerken, bundan sonrasında ne olacağını mücadeleler belirleyecek

23 Haziran'dan sonra

Gezi bir özel halk kimliği olarak şu ya da bu sebeple her fırsat bulduğunda bir biçimde kendisini gösteriyor. Sokakların sıkça doluvermesi, düşmanın alaya alınarak moralsizleştirilmesi, kararlılık, aniden yaratıcı ve kurucu hamleler yapıverme gibi "Gezici" tutumlar, seçim süreci boyunca hep uygulandı.

Seçim, en sivri ucunda Erdoğan'ın konumlandığı AKP-MHP-Ağar-Ergenekon ortaklığının ağır yenilgisiyle sonuçlandı.
Devletin bütün imkânlarını kullandılar, bütün güçleriyle yüklendiler, akla hayale gelmeyecek hinlikleri, yüzsüzlükleri ve çirkinlikleri su içermiş gibi gayet rahatlıkla ve birbiri peşi sıra uyguladılar. Neredeyse herkesin "artık bu kadar da olmaz" dediği bir arsızlık ve saldırganlıkla davrandılar.
Halkı aptallar sürüsü sananlar halktan sıkı bir tokat yediler.
Birçok AKP taraftarının da, sandığa gitmeyerek ya da İmamoğlu'na oy vererek AKP'den kopuşma eğiliminde oldukları görülüyor.
Partinin orta kademelerinde ise, herkes yorgun ve artık bir gelecek görmekte de zorlanacaklar.
İktidar gücüyle ve hukuk ortadan kaldırılarak yapılıp sonra da gizlenen suçların, halkın güneşinin ışıkları karanlıkları aydınlattıkça ve gücün zayıflamasıyla birlikte açığa çıkacağı belli değil mi?
Peki, suçların açığa çıkacağını bilen yorgun ve ümitsiz bir örgüt ne kadar canlılık gösterebilir?
Pusuda bekleyen Gül-Babacan ve Davutoğlu girişimlerinin de, bu yenilgiden güç alıp Erdoğan korkusundan sıyrılarak daha kendine güvenli davranacakları tahmin edilebilir. Bu güçler çıkışlarını tamamen Erdoğan'ın zayıflayacağı momente ayarlamışlardı; eh şimdi tam zamanı, öyle de yapacaklardır.
Erdoğan, şayet devlet şiddetiyle fazla ayakta kalamayacağını hesaplarsa, Yenikapı ruhu üzerinden bir "Türkiye koalisyonu" girişiminde bulunabilir; o durumda, kaderi CHP ve arkasındaki güç alanının elinde olacaktır.
O durumda, iktidarın diğer ortaklarının tutumu belirleyici olacaktır. MHP, Ergenekon ve Ağar ekibi, şimdi zayıflayan Erdoğan'a tekme atıp yollarına başka biçimde mi devam edecekler yoksa ittifakı sürdürecekler mi, henüz belli değil.

Taraflar adım atarken, aynı zamanda hepsini üstünde güçlendiren sistemin ve devletin zarar görmemesine dikkat edecektir.

Halkın gücü

Ne yazık ki hiç görünür olmasa da, seçim sürecinin asıl galibi Kürt halkı ve özellikle Gezi güçleri olmak üzere bütün halktır. Şimdi ama halkın zaferi bin bir takla atılarak ve değişik maskeler takılarak sermaye güçlerinin restorasyon hamlesine destek olacağı bir hale sokulmak isteniyor.
Üstünü kapatmak ya da gölgelemek, boşunadır; onca spekülasyondan sonra, İstanbul seçimlerindeki oy dağılımının kaba bir analizi bile Kürtlerin hep birlikte İmamoğlu'na oy verdiğini gösteriyor.
"Türk kökenlilerin" büyük çoğunluğunun kendi inançları doğrultusunda, ama Kürtlerin aslında desteklemedikleri bir adaya "taktik" oy verdikleri akla getirilirse; hem AKP hem de kimi "solcu" aydınlar tarafından "aptal" zannedilen Kürtlerin, tam tersine "Şeytana pabucunu ters giydirecek" bir politik manevrayı üstelik kitlesel olarak yapmayı becerdikleri netçe görülebiliyor.
Seçim süreci görmek isteyen herkese netçe gösterdi; bir Kürt halk gerçeği var, bu halk mücadele ederek kazandığı yüksek bir politik bilinçle davranıyor ve Aleviler ve kadınlarla birlikte ülkenin en güçlü devrimci-demokrat toplumsallığını taşıyorlar.

Gezinin özgürlükçü ruhu

23 Haziran zaferinin bir diğer galibi de Gezi güçleridir. Gezi'nin isyancı ve kararlı duruşunu bir kez daha gösterdiler.
Onu unutturmak isteyen hatta utanmazca ve haddini bilmeden onu yargılamak isteyen egemenlere inat, o bir kez doğdu ve her fırsatta kendisini gösteriyor, boy atıp büyüyor.
Gezi bir özel halk kimliği olarak şu ya da bu sebeple her fırsat bulduğunda bir biçimde kendisini gösteriyor.
Sokakların sıkça doluvermesi, düşmanın alaya alınarak moralsizleştirilmesi, kararlılık, aniden yaratıcı ve kurucu hamleler yapıverme gibi "Gezici" tutumlar, seçim süreci boyunca hep uygulandı.
Gezi'nin kurucu güçleri olan, işçi sınıfının yeni bölükleri, Aleviler ve kadınlar seçim boyunca en aktif güçlerdi.
Yoksulların semtleri, basın pek aktarmasa da seçim süreci boyunca neredeyse sürekli olarak hareketliydi. Seçim gecesi, AKP'nin en çok oyu aldığı Esenler dahil, bütün yoksul semtlerinde on binlerce kişiyle saatler süren kutlamalar yapıldı.
Tatillerini kesip oy atmaya gelen işçi sınıfının yeni bölükleri de aynı ruhla davranıyordu.
Sanayi işçilerinin de, oy dağılımından anlaşıldığı kadarıyla, demokrasi cephesinde yer aldığı görüldü.
İstanbul'un yağmalanmasına tepki gösteren İstanbullular tepkisini ve daha doğal bir yaşam için özlemlerini gösterdiler.
Halk şimdi kazanmanın mutluluğunu yaşıyor. Artık belediyelerin vurgun yeri yapılmasına karşı sağlam bir halk barikatı inşa edildiğini söyleyebiliriz.

CHP'nin dönüşümü ve fay hatları

Ne İmamoğlu Kemalist ne de CHP, üstelik ne Ordu ne de devlet de artık Kemalist değil; artık buralarda sermayenin ve farklı devlet fraksiyonlarının borusu ötüyor, daha da fazla ötecek.

Seçim sürecinin diğer bir kazananı da CHP oldu; dibe doğru sürüklenen parti, canlandı ve yeniden güç kazandı.
Ama şimdi açık olan bu konumun, henüz bir "ittifak" alanının içinde ve başka güçlerin desteğiyle kazanıldığının unutulmaması gerekiyor.
Seçim süreci, özellikle İmamoğlu'nun söylemleri üzerinden gösterdi ki, karşımızda artık eski CHP yok. Kemalizm hala öne çıkarılsa da, bu tutum söylem düzeyinde kalıyor, yüzeysel ve içeriği zayıf.
CHP, artık bütün eğilimleri bünyesinde toplayan ve onlara "liberal" damga vuran bir parti olma yolunda; onun liberalizmi de, despotizmden kopuşmayan ama onu gölgeleyen ve hatta masumlaştıran özel bir türden, Türkiye'ye özgü bir liberalizm!
İmamoğlu, tıpkı Özal gibi, bütün eğilimleri temsil etme iddiasında olarak Topal Osman'dan Demirtaş'a, Koç Holding'den işçilere herkese güzel sözler söyledi. Görünüşte "omurgasız" gibi olan bu duruşun, tıpkı Özal gibi sermayenin ve devletin despotik yapısın hizmetinde olduğu gizlenmiş bir "omurgaya" sahip olduğundan şüphe etsek, çok mu evham yapmış oluruz?
İşte, sermaye güçlerinin ve devlet fraksiyonlarının, kazanda sıkışan gazı patlamadan kapağı biraz aralayıp kısmen boşaltması, Gezi'den beri birikken ve devrimcileşmeye aday olan toplumsal dinamizmin sisteme içerilmesi gerekiyordu; nitekim tam da böyle davranılıyor.
Muhtemelen belediyelerdeki yolsuzluklar yok olmasa da azalacaktır, mahallelerde kreşler açılacak, ulaşım daha ucuz olacak hatta yoksullar için aş evleri bile gündemleşecektir ve elbette hepsi iyidir, hem talep edilmeli hem de yapıldığı oranda desteklenmelidir.
Ancak, Kürt halkının ve Gezi güçlerinin halkçı-demokrat enerjisinin böylesi bir restorasyon projesinin içinde eritilmesine kesinlikle izin verilmemeli, kendi bağımsız yolunda sürekli ileri adım atarak ilerleyip kendisini ülke çapındaki güç dengelerine bağımsız ve halkçı-devrimci güç alanı olarak dayatması sağlanmalıdır.
Devrimci güçlerin CHP'den ayrı bir özneleşme konusunda programatik ve örgütsel netlikte bir yönelimde yoğunlaşmakla birlikte, CHP'nin içindeki halkçı güçlerle ilişkiyi özellikle sürdürmesi ve CHP'nin tümüyle de HDP ile de ortaklaşarak farklı biçimlerde ilişkilenmeleri zorlaması gerekiyor.
Gezi'nin özgürlükçü ruhu ve Kürt halkının halkçı-demokrat nitelikli özneleşmesi, CHP ile ilişkilerin sigortası olacaktır.

Bazı gerçekler

Kemalistler, özellikle de sola yakın olan demokrat-solcu-yurtsever Kemalistler, ortada çırılçıplak duran gerçeği göremiyor ve yeniden "eski güzel günlere" dönüldüğünü sanıyor olsalar da, ne yazık ki onlara kötü haberimiz var:
Ne İmamoğlu Kemalist ne de CHP, üstelik ne Ordu ne de devlet de artık Kemalist değil; artık buralarda sermayenin ve farklı devlet fraksiyonlarının borusu ötüyor, daha da fazla ötecek. Elbette M.Kemal'e saygı gösterilecek, ama işte o kadar!
İstanbul seçimleri, TÜSİAD-ABD-AB/Batı ekseninin pozisyonunu güçlendirdi.
Bu eksenin, seçim sonuçlarını arkasına alarak şimdi hemen yapmaya çalışacağı, Erdoğan'ın kurduğu ama yine onun istikrarını bozduğu yeni "Başkanlık Sistemi" rejimini restore ederek sürekliliğini sağlamak olacaktır.
İstanbul seçimlerinin Erdoğan'ı kısmen zayıflatarak sorunun çözümü yönünde bu eksene bir fırsat verdiği açık. Ama Erdoğan'ın kolay vazgeçmeyeceğini ve faşizmi kurumsallaştırma sürecini ilerletmeye çalışacağını da görmeliyiz.

Neler olabilir?

Seçim sonucu, olası bir seçimi kazanma ihtimalleri yüksek olan CHP ve İYİP'in erken seçim istemelerinin koşullarını oluşturmuşken, şimdilik "ketum" bir tutum takınılması, işin içinde tahmin ettiklerimizle ya da başka içerikle yüklü özel hesapların olduğunu gösteriyor.
Öte yandan, CHP'nin bir kez daha "Yenikapı ruhuna" sürüklenerek "Türkiye ittifakı" denilen bataklığa girmesi, 31 Mart ve 23 Haziran'da kendisini destekleyenlere ihanet olacaktır.
CHP zayıflayan faşist girişime "koltuk değneği" olmak yerine, yeni ve demokratik bir anayasa girişiminin mücadelesine yönelmeye zorlanmalıdır.
Zorlamanın gücü belli eşikleri geçebilirse, CHP içindeki halkçı güçlerin önü açılabilir ve CHP merkezindeki kaşarlanmış tilkilerin kuyrukları birbirine dolanabilir.
Devrimci güçler ise, yeni ve zorlu bir mücadele sürecini hızla başlatmalıdır.
Temel sorun, yerel meclislerin halkçı-demokratik bir niteliği "kendiliğinden" değil "kendisi için" bilinçlice taşıyabilecek ve ülkenin acil ihtiyacı olan demokratik bir anayasa tartışmasını kendi gündemi yapabilecek bir siyasal olgunluğa sıçrayabilmesidir.
Halkçı-demokratik, anti-kapitalist ve devrimci toplumsal dinamiklerin harekete geçmesi için bütün koşullar var; evet, böylesi bir süreç, kendiliğinden değil emekle ve yaratıcı-kurucu hamlelerle ilerleyebilecek, oldukça zorlanacağı eşikleri aşabildiği oranda gerçekleşebilecektir. Ama bir kavşağa gelinmiş ve önemli yol ayrımlarıyla yüzleşilmişse, hangi yola girileceğine/hangi toplumsal güçlerin ihtiyaçlarının daha çok karşılanacağına karar verilecekse, çözümün kolay bir yolu yok!

POLİTİKA

Demokratik Anayasa Hareketi, yeni dönemin kuruluş saiklerinden olabilir

23 Haziran ardına HDP ve yeni dönem

Demokratik Anayasa, Demokratik Cumhuriyet perspektifiyle inşa edilecek rejimin ana omurgasını oluşturacak. Yeni bir toplum tahayyülünün ileri taşınmasında, tüm toplumsal dinamikleri ortak müştereklerde buluşturacak zeminin mayası, meclisleşme söylemini somutlaştıracak ilkeler olacaktır.

Perihan Koca

Hiç kuşkusuz, 31 Mart-23 Haziran yerel seçimlerinin iktidar bloğunun ağır yenilgisiyle sonuçlanmasında HDP'nin ve Kürtlerin seçimlerde aldığı tutum tayin edici rol oynadı.
HDP'nin 31 Mart seçimlerinde uyguladığı ve büyük oranda başarı kazanan stratejik ve taktik yönelimini, türlü provokasyon ve algı operasyonlarına ve halihazırda cezaevinde on binden fazla üyesi rehin tutulmasına rağmen 23 Haziran'da daha güçlü bir söylem ve pratikle devam ettirmesi, İstanbul seçimlerinin kazanılmasında belirleyici oldu.
AKP-MHP ittifakının 23 Haziran seçimlerine bir hafta kala, adeta bir panik havasıyla giriştiği, Binali Yıldırım'ın Diyarbakır ve Urfa ziyaretleri, Mevlüt Çavuşoğlu'nun Neçirvan Barzani (KDP) denklemi üzerinden yaptığı görüşmeler, Bahçeli'nin "Kürt kardeşlerimiz bizim canımız, ciğerparemizdir" demagojileri ve bir adım öteye geçilerek Öcalan'ın mektubu üzerinden HDP-Kandil-Öcalan ekseninden doğru bir ikilem yaratarak Kürt seçmenden oy devşirme çabaları sonuçsuz kaldı.
İktidar bloğunun son bir gayret diyerek, Kürtlere yönelik retoriğin ötesine geçmeyen vaat politikaları bir karşılık bulmadığı gibi, Kürt seçmen 23 Haziran'da daha örgütlü bir tutum sergileyerek 31 Mart'tan daha yoğun bir katılımla sandığa gitmiş oldu.
Bir kez daha, Kürt seçmenin ve Kürt siyasal hareketinin tutumunun siyasal düzlemde kilit rol oynadığı açığa çıkmış, Türkiye siyasetinin gidişatına yön verme hususunda, HDP şahsında Kürt hareketi inisiyatif gücünü artırmış oldu.
Sandık matematiğini aşan bir yerden, Kürt halkı örgütlü gücüne dayanarak sağladığı başarıyı, yeni dönemin güç denkleminde siyasetteki rolünü dosta düşmana göstermiş ve masadaki pozisyonunu şimdiye değin hiç olmadığı kadar yükseltmiş oldu.

Yeni bir aşama

2015 savaş konseptinin devreye sokulmasıyla yükselen şiddet, baskı, tutuklama, tecrit, kayyum politikaları, Kürt halkının örgütlü duruşu ve Kürt hareketinin uluslararası ve bölgesel ölçekte yürüttüğü çok yönlü hamlelerle karşılanmış, başta Newroz ve 1 Mayıs mitingleri olmak üzere Kürt halkının kitlesel gösterileri, Leyla Güven şahsında başlayarak kitleselleşen açlık grevleri ve ölüm oruçlarının kazanımla sonuçlanmasıyla tecrit ve baskı politikalarında bir gedik açılmış, AKP-MHP iktidarının Suriye'de girdiği açmazın

krize dönüşmesiyle de İmralı kapısı aralanmış ve süreç yeni bir boyut kazanmış oldu.
Ve şimdi seçim sathında batıda AKP-MHP ittifakına kaybettirme ve Kürt illerinde kayyumları püskürterek belediyeleri geri kazanma politikası büyük oranda başarı kazandı.
Evet, son derece önemli ve yeni dönemin akışını belirleyecek bir kazanım bu.
Ancak seçim sathının bir adım ötesine geçtiğimizde, esas mesele, şimdi 31 Mart-23 Haziran ile birlikte daha güçlü bir şekilde açığa çıkan demokratik, özgürlükçü, halkçı iradeye sahip çıkma ve bu gücü kazanarak ilerleyecek örgütlü bir güce dönüştürme meselesi.
Şimdi aralanan yeni dönemde, Türkiye siyasetine sağdan ya da soldan müdahale etme düzlemi açılmış oldu.
Devlet ve sermeye güçlerinin sahnedeki yerini alarak çok yönlü hamlelerle kendi arayışlarını ve çıkışlarını araladığı bu düzlemde, moral ve psikolojik üstünlüğü elinde tutan muhalefet ekseninin halkçı olasılığı yaratma zemini de aynı oranda aralandı.
Bu bağlamda, HDP'nin hemen 23 Haziran akabinde gerçekleştirdiği ve kamuoyuna duyurduğu MYK toplantısı raporunda seçim sürecinde dillendirilmeye başlanan "Demokrasi İttifakı" ve "Demokratik Anayasa Hareketi" söylemi son derece önemli.

Demokratik Anayasa Hareketi

Rejimin krizi derinleşirken, hali hazırda "Başkanlık Sistemi" sorgulanırken ve AKP-MHP ittifakı meşruiyet üretemezken, siyasete müdahale etmek, gündemi ve yeni dönemi belirlemek pekala mümkün. Ancak lafzi söylemlerden sıyrılarak yaşamda somutlanabilecek bir siyasal program ve yol haritası ile.
"Demokrasi İttifakı" söylemi bu anlamda önemlidir.
Ancak Kürt siyasal hareketinin HDK ve HDP projelerindeki sorun alanları ve -elbet karşılıklı olarak yürütülen- sol-sosyalist kurumlar ve hatla kurulan kendisi merkezli ilişki biçimi ve de --siyasal anlamda kıymetli olan- ancak temsili düzlemle sınırlı kalarak toplumsallaştırılamayan "demokrasi cephesi, meclisi, birliği, ekseni" gibi girişimlerdeki zaaflı tutumları henüz aşılabilmiş değil. Bu zaaflı tutumlar, sol-sosyalist cenahın hali hazırdaki cılız durumuyla (bu başka bir yazı konusu) birleşince önemli bir handikap olarak önümüzde duruyor.
O arada bu zayıf ve zaaflı tutumların özellikle 7 Haziran seçimlerinde açığa çıkan imkan ve fırsatların, gücü oranında başta HDP şahsında iyi değerlendirilemeyişi pratiğiyle birleşince, geçmişin derslerini ve yeni dönemin konjonktürünü iyi okuyarak sürece yaklaşmanın hayati önemini gözler önüne seriyor.
Demokratik bir anayasa talebiyle yeni dönemi örgütlemek ve açığa çıkan iradeyi siyasallaştırmak son derece elzem.
Zira, Demokratik Anayasa, Demokratik Cumhuriyet perspektifiyle inşa edilecek rejimin ana omurgasını oluşturacak. Yeni bir toplum tahayyülünün ileri taşınmasında, tüm toplumsal dinamikleri ortak müştereklerde buluşturacak zeminin mayası, meclisleşme söylemini somutlaştıracak ilkeler ve hukukun bağlayıcı gücü ve toplumsal sözleşmesi olacaktır.

Devlet içi krizin yükselişi ve şiddet

Devlet içerisinde uzun süredir devam eden kriz, devletin "kendi öz çocuklarının" birbirlerine şiddet uygulamasının önünü açtı.

Hasan Durkal

Devlet krizinin derinleşmesiyle beraber, devlet içerisindeki klikler arasında oluşan açı farkı, beraberinde uçlar arasındaki gerilimi yükseltmeye başladı. Bilindik burjuva düzen içi muhalefetin sınırlarını aşan bu gerilim, klikler arasındaki kavganın sözel şiddetten fiziksel şiddete dönüşmesine yol açtı.
Bu süreç devreye paramiliter oluşumları, mafyaları, çeteleri sokmuşa benziyor. Üst üste yaşanan şiddet olayları bunu kanıtlar nitelikte.

Kılıçdaroğlu'na yönelik saldırının gösterdiği

Kılıçdaroğlu'na asker cenazesinde yapılan saldırı devlet içi güçlerin birbirleri ile hesaplaşmalarının güçlü bir yansıması ve tepeden tırnağa örgütlenmiş devlet-çete işbirliğinin en bariz örneği idi.
Saldırıyı gerçekleştiren figürlere medyada epik methiyelerle yer verilmiş, "dosta düşmana" saldırının kimler tarafından organize edildiği ilan edilmişti.
Kılıçdaroğlu da kendisine yönelik mesajı almış, saldırıdan bir ay sonra 19 Mayıs törenlerinde Samsun'da verilen o meşhur "Bir aradayız" fotoğrafındaki yerini almıştı.

Devlet içindeki çatlaklar

Devlet içerisinde uzun süredir devam eden kriz, devletin "kendi öz çocuklarının" birbirlerine şiddet uygulamasının önünü açtı.
TSK mensubu generaller

için "Erdoğan'ın arkasında eşek gibi saf tutacaklar" sözlerini sarf eden Yeni Akit Gazetesi Haber Müdürü Murat Alan kısa bir süre sonra evinin önünde sopalı ve bıçaklı saldırıya uğradı.
Murat Alan ifadesinde saldırganlardan birinin kendisine "Senin siyasi iradenin de hakkından geleceğiz" dediğini aktarmıştı.
Anlaşılan dışarıda birlik ve beraberlik pozu kesen TSK mensupları ile AKP'liler, içten içe birbirlerine karşı nefretlerini sürdürüyorlar.

İyi Parti gerilimi ve şiddet

MHP'den ayrılarak partileşen neo-ülkücü İyi Parti'nin üye ve yöneticileri, bu kopuşla beraber birçok kez fiziksel saldırıya uğradılar.
Yeniçağ Gazetesi yazarı Yavuz Selim Demirağ da, İyi Parti çizgisine topladığı odaktan rahatsız olan birtakım "güçlerce" evinin önünde saldırıya uğramıştı.
Bu olayın hemen ardından İyi Parti İstanbul İl Kurucu Üyesi Metin Bozkurt Beylikdüzü'nde 8 kişilik bir gurubun saldırısına uğradı.

Paylaşılamayan iktidar alanları

Örnekler çok. Kamu Sen'e bağlı Türk Büro-Sen'in o dönemki Genel Başkanı Fahrettin Yokuş da 2017 yılında, referandumda "hayır" oyu vereceğini beyan ettikten sonra, evinin önünde silahlı saldırıya uğramıştı.
Mansur Yavaş taraftarlarınca saldırıya uğradıkları iddia edilen Beyaz TV gazetecilerini de hesaba katarsak…

Akıldaki sorular

Çete ve paramiliter unsurların, devlet krizinin derinleşmesi ve çeşitli "sahalarda" egemenlik yarışına girmelerinin birer sonucu olarak şiddet aygıtının bizzat birbirlerine doğrulttuklarını görmekteyiz.
Bu şiddetin dozu şimdilik düşük ve "uyarı" niteliğinde. Ancak son zamanlarda önemli bir hacme ulaşan paramiliter gruplar, çeteler ve cihatçı oluşumlar oldukça büyük bir yıkıcı potansiyel taşıyorlar.
Akıllarda iki soru var tabi. Birincisi bu unsurların bir gün silahlarını ve şiddet eylemlerini halk güçlerine karşı kullanmayacaklarının bir garantisi var mı? İkincisi bu grupların kendilerine bağımsız özerk alanlar inşa etmeyecekleri mi sanılıyor?

POLİTİKA

Hasan Feramuz

S-400 ve F-35 krizi, hem içeride hem de dışarıda etkilerini yayarak Erdoğan'ın ve Türkiye'nin manevra alanını daraltıyor

Ankara'nın raksı biterken

Temmuz ayında teslim edileceği açıklanan S-400 füzeleri, ABD ve Rusya'nın birbirini gözeten hamleleri nedeniyle henüz Türkiye'ye ulaşmadı. Her ne kadar füzelerin eli kulağında olsa da iki küresel gücün onayı olmadan Türkiye'ye ulaşması mümkün değil.

Bir yıldan fazla bir süredir gündemden düşmeyen, bütün Türkiye'yi füze ve uçak uzmanı yapan S-400 ve F-35 krizi hem içeride hem de dışarıda etkilerini yayarak büyümeye devam ediyor. Krizin yayılarak büyüyen etkisi ekonomiden devlet krizine, eksen değiştirmeden, ordunun dönüşümüne kadar farklı alanlarda durumu içinde çıkılamaz hale getirmiş durumda.

"Umut ışığı"

Temmuz ayında teslim edileceği açıklanan S-400 füzeleri, ABD ve Rusya'nın birbirini gözeten hamleleri nedeniyle henüz Türkiye'ye ulaşmadı. Her ne kadar füzelerin eli kulağında olsa da iki küresel gücün onayı olmadan Türkiye'ye ulaşması mümkün değil.
Bu yüzden iktidarın son günlerde Washington ve Moskova'nın kapısını aşındırmaktan bir hal olması boşuna değil.
Nitekim bu kapı aşındırmalar azıcık da olsa ABD'den bir umut ışığı doğurdu. Osaka'da görüşen Erdoğan'la Trump'ın S-400'lerin alınmasının nedeni olarak önceki başkan Obama'nın Patriot füzelerini satmamasında ortaklaşmaları, Erdoğan'ın Patriot alımı için çalışmalara başlanacağını söylemesi, Trump'ın da Erdoğan'dan S-400'lerin aktifleştirilmemesine dair söz aldığını belirtmesi bu umut ışığını harladı.
Fakat ABD Kongresi'nin S-400'lerin alımına kesinlikle karşı çıkılacağı ve yaptırımlarda bulunacağını açıklaması umut ışığını neredeyse söndürmüş durumda.
Çünkü ABD Kongresi başta Suriye'den geri çekilme meselesi olmak üzere birçok konuda Trump'a geri adım attırdı ve ABD'nin Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası (CAATSA) nedeniyle Türkiye'ye yaptırımlarda bulunacağını da ısrarla vurgulamakta.
Dolayısıyla, daha önce de olduğu gibi, AKP iktidarının ABD ile yaşanan krizleri Trump ile arkadan dolaşarak çözmeye çalışması yine hüsranla sonuçlanmak üzere.

Atlantik'in "gücü"

ABD, her ne kadar kapitalizmin krizi nedeniyle dünya çapında hegemonya krizi yaşasa da "müttefiklerinin" özellikle askeri meselelerde kırmızı çizgiyi aşmaları engelleme konusunda bütün gücünü ortaya koymakta.
Türkiye gibi askeri açıdan Orta Doğu'da İsrail'den sonraki önemli ve güçlü müttefikinin, hele hele İran'a yönelik tam saha baskının uygulandığı bir zamansallıkta, Rus silahlarıyla donanmasına kesinlikle karşı.
Hegemonya krizi nedeniyle bunun doğrudan yapabilmesi kısıtlı olsa da ekonomik ve F-35'lerin verilmemesi gibi askeri alandaki baskılarla sonuç almaya çalışıyor ve alıyor da.
Bunun nedeni tabi ki Türkiye ekonomisinin ve askeri yapısının ABD ve AB yani Atlantik ile bütünleşik olması. Yaşanılan ekonomik krizle birlikte F-35'lerin teslim edilmemesi halinde Türk Ordusu'nun 2020'lerin ortalarından itibaren neredeyse uçaksız kalacak olması bunun en önemli göstergesi. Ekonomik ve askeri bütünleşikliğin yerini Çin'in vereceği krediler ve Rus S-400 füzeleri ile Su-57 savaş uçaklarıyla doldurmak ise hem imkansız hem de Türkiye'nin bölgesel güç olmasını sağlama yönünden yetersiz. Bu da ABD'nin hegemonya krizine rağmen, Türkiye'yi belli bir noktada tutmasını sağlıyor.

Moskova faydacılığı

Rusya ise Türkiye'nin "durumunu" bilmekle birlikte kendi gerçekliğinin de farkında. Bu nedenle sürekli verdiği küçük yemlerle, tavuğu kümesten çıkararak daha az yumurta vermesini ve mümkün olursa da birkaç yumurtayı kendisine almayı hedefliyor.
Çünkü hem askeri hem de ekonomik kapasitesi açısından, bu "tavuğu" kendi kümesine alması mümkün değil.
Üstelik bu tavuğun, yani Türkiye'nin, S-400 füzelerine 2,5 milyar dolar vermesi, Rusya ile nükleer santral projeleri yürütmesi, İdlib'te cihatçıların sorumluğunu üstlenmesinin gösterdiği gibi yeminin parasını da kendisi veriyor olması, Moskova için bulunmaz bir nimet.
Fakat sahibine az yumurtlayan bu tavuğun kendisine sağlayacağı yararın da sınırlarına yaklaştığının farkında olan Rusya, İdlib'te baskıyı arttırarak, S-400'leri hızlıca teslim ederek maksimum faydaya ulaşmaya odaklanmış durumda. Diğer yandan da Moskova koşulların ters dönmesi halinde Türkiye'nin kürkçü dükkanına kötürüm bir halde dönmesi için Ankara'nın "takıldığı" alanı giderek kısıtlamakta.
Hegemonya krizinin sağladığı boşluktan dolayı bu iki küresel güç arasında raks edebilen Ankara için müzik kapatıldı.
Fakat Ankara raksa devam ederek müziğin tekrardan açılmasını istese de artık pist de dolmuş durumda.
Dolayısıyla Türkiye pistten düşmek yerine Washington'a yakın Moskova'nın da gözünden uzak olmayan bir yere sahip olmaya fit olmaya yakın. Bu yüzden de ABD'nin tuttuğu defterlerdeki notlara uyma konusunda giderek daha hevesli olacaktır.

Devlet klikleri bıçaklarını bileyliyor

Erdoğan, Gülencilerin tasfiye edilmesiyle polisi kendine bağlamasının, SADAT ile paramiliter gruplar oluşturulmasının, kendine bağlı subayların ordudaki mevkilerini yükseltmesinin giderek köşeye sıkışan iktidarını korumaya yetmeyeceğinin farkında.

S-400 ve F-35 krizinin dışarıdaki etkilerinden dolayı perde arkasında kalan iç etkileri de yayılarak devam ediyor. 15 Temmuz darbe girişimiyle su yüzüne çıkıp derinleşen devlet klikleri arasındaki kriz, S-400 ve F-35 kriziyle de çakışmakta.

Millî değil "özel"

"Allah'ın bir lütfu" olarak görülen 15 Temmuz darbesi sonrasında devlet kliklerinin önemli bir çatışma alanı olan "geleneksel" orduda askeri liseleri, harp okulları, askeri hastaneleri ve hiyerarşik yapısı tasfiye edilerek ayrı bir "özel" ordunun inşa edilmesi sürecine başlanmıştı.
Bu sürecin bir önemli ayağı da askeri teknik alanda sürmekte.
Bu açıdan bir diğer damat Selçuk Bayraktar'ın öncülüğünde yapılan Silahlı İnsansız Hava Araçları (SİHA), tank, top vb. silahlarda "millîleşme" adı altında gösterilen "özelleşme" çabaları sınırlı ve yavaş bir şekilde olsa da sürüyor.
S-400 füzelerinin alınması da bu "özel" ordunun ve dolayısıyla Erdoğan merkezli iktidarın savunması için önemli.
S-400'lerin ilk önce İstanbul veya Ankara'da konuşlanabileceğinin açıklanması, ardından olası saldırılara karşı Ankara'da yarı-aktif şekilde bekletileceğinin belirtilmesi "içeriden" bir saldırıya uğrama beklentisinin yüksek olduğuna işaret ediyor. Bu nedenle giderek sıkışan iktidarın "millî" S-400'ü beklemeye pek de vakti yok.
Nitekim Erdoğan, Gülencilerin tasfiye edilmesiyle polisi kendine bağlamasının, SADAT ile paramiliter gruplar oluşturulmasının, kendine bağlı subayların ordudaki mevkilerini yükseltmesinin giderek köşeye sıkışan iktidarını korumaya yetmeyeceğinin farkında. Bu yüzden askeri teknolojiye gereksinimi hat safhada.
Ve bu askeri teknolojilerin ise "millîleşmeden" çok Erdoğan'ın "özel" ordusunu oluşturmaya hizmet ettiği görülüyor. Bu arada millî ATAK helikopteri

için ABD'nin helikopterin motor haklarının iznini vermesi, millî tank Altay için de Avusturya'nın tankın motor haklarının iznini vermesi gerektiğini de belirtmek gerekiyor.
Dolayısıyla Erdoğan'ın iktidarını korumak için, her şeyiyle kendisine amade bir "silahlı güce" olan ihtiyacı gün geçtikçe artıyor.

Klikler kendi hesaplarındalar

Diğer yandan iktidar ortağı Ağarcıların Süleyman Soylu şahsında hararetli bir şekilde S-400'leri savunması dikkat çekiyor.
ABD'nin kontrgerilla kamplarında eğitim alarak 90'lı yıllarda her türlü şiddetle devrimci hareketlerin önünü kesmeyen çalışan bu avenelerin ABD karşıtlığı ise mizansenden öteye gitmiyor. Bu kliğin "millî" silahların ticaretinden pay kapmanın yanı sıra Erdoğan'ı köşeye sıkıştırarak ABD ile ilişki kurabileceği tek kanal olmayı sinsice planladığını söyleyebiliriz. Böylece iktidar alanında kalabilmeyi, alışkın oldukları çete ve mafyavari davranışlarla, hiçbir beis duymadan sürdürmeye devam edecekleri görülüyor.
İktidarın bir diğer ortağı Avrasyacılar nam-ı diğer Ergenekoncular ise S-400 füzelerini NATO ekseninden çıkışın ilk fişeği olarak gördüklerinden sevinç çığlıklarını atmaya doyamadıkları görülüyor.
Doğu Perinçek şahsında halkımıza verilen müjdelere göre S-400'lerle birlikte gelecek Rus uzmanlar sayesinde "millî" silahlara sahip "millî" bir orduya kavuşma şansına çok yakınız. Tabi tıpkı Suriye'de olduğu gibi S-400 füzelerinin başında "Rus uzmanların" olması ve F-35'lerin açığını kapatmak için Su-57'leri alınması mecburiyetlerine gözlerimizi kaparsak.
Fakat Avrasyacılar, her ne kadar "beraat" etmiş olsalar da, Ergenekon davasında yedikleri NATO tokadının ve Avrasya ekseninin sınırlılıkların farkındalar. Bundan dolayı ABD ile tam olarak karşı karşıya gelmeden (ki bu işi görmesi için Erdoğan'ın millî bir lider olduğunu dillerinden düşürmemekteler) yengeç adımlarıyla süreci götürerek devlet içindeki alanlarını ve etkilerini yaymaya çalışmaktalar. Bu açıdan da eski günlerdeki gibi askeriyede güçlenip, askeri alan üzerinden siyasal alana egemen olmayı planlamaktalar.

Omuzlar çarpışıyor

Kapı kapı dolaştırılan Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın, S-400 füzelerinden dolayı gelebilecek olan yaptırımların önüne "millî birlik ve beraberlikle" geçilmesine dair açıklamaları devlet kliklerinin bu hesaplarını kapatmaya yetmediği görülüyor.
Despotik devlet geleneğinin birer parçası olan bu klikler, her ne kadar birbirlerine karşı sıktıkları dişleri göstermemeye çalışsalar da, hegemonyalarını sağlamak için birbirlerinin omuzlarına daha sert vuracakları dönem giderek yaklaşıyor.
Fakat bu klikler arası mücadeleyi ve onların var olup olmayacaklarını belirleyecek ana etkenin ise; halk güçlerinin mücadelesi olacağı görülüyor.
Gezi'den bu yana despotik devlet biçimine yönelik tepkisini çeşitli biçimlerde gösteren halk güçleri, İstanbul seçimlerinin tekrarında da bunu ortaya koymuş durumda.
Her seferinde daha güçlü ve örgütlü bir şekilde ortaya çıkan bu dinamik, klikler arası çatlakları yararak despotik devlet biçiminin yıkılmasıyla oluşacak Demokratik Cumhuriyet'in tohumlarını serpmeye devam ediyor ve edeceğini de ilan ediyor.

POLİTİKA

Kriz derinleşiyor

Birikim rejimi krizi ve "otoriterleşme"

Demokrasi ve kapitalist gelişme arasında doğrusal ve yapısal bir bağ gören liberal argüman hem teorik hem de olgusal olarak yanlıştır.

Mazlum Zafer

Kimi yetkililer ısrarla Türkiye'nin ekonomik sorunlarını atlattığını ve belirgin bir iyileşme içerisinde olmaya başladığını iddia ediyor. Ama, ülkenin başta ekonomik kriz olmak üzere, çoklu bir kriz ortamında tökezlediği herkesin malumu. Ki zaten enflasyon, işsizlik gibi göstergeler hemen hemen herkesin gündelik hayatında bir şekilde hissedebildiği kriz ifadeleri.

Derin bir kriz içinde bulunduğumuz aşikâr ama tam olarak ne olup bittiğine, krizin ne gibi etkiler yaratacağına ve nasıl çözüleceğine dair epey farklı görüşler var. Sadece sağ ve sol ya da sermaye yanlısı ve emek yanlısı taraflar arasında değil, yakın siyasi görüşlü insanlar arasında da bu böyle.

AKP'nin ekonomik "başarı"sı

Yaygın bir anlatıya göre AKP ilk dönemlerinde ekonomiyi canlandırdı. Oysa bu başarı sermaye bakış açısıyla yapılan bir değerlendirmeydi. 2000/1 ağır krizinin etkileri altında IMF/Kemal Derviş'in "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı"nı neredeyse bire bir uygulayan AKP uygun bir konjonktürde sermaye bakış açısıyla bir "başarı"ya imza attı.

Özellikle 2007'ye kadar büyüme oranları sermaye açısından tatmin ediciydi. 2007/8 krizinin sonrasında yaşanan iki zorlu yılın ardından tekrar yüksek büyüme oranlarının yakalandığı bir toparlanma söz konusuydu. Fakat detaylı baktığımız zaman bu dönemlerde özel tüketim/GSYİH'nin bütün bu süreçte neredeyse yüzde 70 civarında olduğunu görürüz. Yani, büyümenin motoru üretim ve ihracattan ziyade kredi kartı/özel borçlarla finanse edilmiş tüketimdi. Bu borçları mümkün kılan dışarıdan Türkiye'ye akan sermaye idi.

Neoliberal dönemin emek rejimlerinde "olağan" olduğu gibi, Türkiye'deki "kalkınma/büyüme" reel ücretlerin pek büyümediği istihdamsız büyüme idi. Resmi işsizlik oranı bütün AKP döneminde yüzde 10 civarında, hatta çoğu zaman üzerinde seyretti. Yüzde 14 civarına kadar yükseldi.

Rüzgâr dönüyor

Ne oldu da ekonomik kriz "başladı"? Esasen 1980 darbesiyle ve özellikle 80'lerin sonları itibariyle halka dayatılan neoliberal, dışa bağımlı finansallaşmaya dayalı birikim modeli aşama aşama gelişip ilerliyordu. Söz konusu model dışa bağımlılıktan dolayı yapısal olarak kırılgan.

Peki, sorun iktidarın otoriterleşmesi miydi? Elbette değil. Demokrasi ve kapitalist gelişme arasında doğrusal ve yapısal bir bağ gören bu liberal argüman hem teorik hem de olgusal olarak yanlış. Otoriterleşme eğilimini, yavaşlayan ekonomik büyüme durumunda iktidarın kendi hegemonyasına rıza üretme deneyimi olarak okumak gerek. Ki azalan rıza zaten 2013 Haziran İsyanı ile net görülüyor. 2013'ten sonra oluşup-gelişen hegemonya krizi özünde ekonomik anlamda yeni bir birikim modelinin nasıl inşa edileceği üzerine. Otoriterleşme eğilimi ekonomik krizin tam anlamıyla patlamasını erteleyebildi hatta. OHAL döneminde, öncesinde ve sonrasında birçok grev ve hak arayış mücadelesi bastırıldı.

Fakat artık 2018 krizi ertelenemezdi ve kriz tüm şiddetiyle ortaya saçıldı. Bu kriz, Türkiye'de yıllardır uygulanan birikim modelinin kriziydi. Rüzgâr küresel ekonomi dolayısıyla terse döndü ve salt Türkiye'den doğru bir "çözüm" üretmek mümkün görünmüyor.

Kapitalist sistem sürdükçe krizler olacaktır. Ve her kriz sınıf mücadeleleri tarafından belirleniyor. Krizin gidişatı ve olası "çözümü" de ha keza öyle.

Sermayenin önerileri: Aynı tas aynı hamam

Sermaye sınıfının yetkililerinin krize karşı yaptıkları öneriler eskimiş önerilerden ibaret: yapısal reformlar, hukukun üstünlüğü, dijital ekonomi, eğitim, vb.

TÜSİAD, TOBB ve benzeri sermaye kurumlarının yetkilileri tarafından dillendirilen "hukukun üstünlüğü/hukuk devleti" söylemine bir göz atalım. Tarihsel olarak asalak ve kısa vadeli kazanç peşinde olan Türkiye sermaye sınıfı gerçek bir demokrasi peşinde mi? Erinç Yeldan başkanlık sistemini ekonomik açıdan değerlendirirken işin özünü yakalıyor:

"Yargı, yürütme ve yasama güçlerinin ayrılığı ilkesine dayalı anayasa rejimi ve […] kamu bürokrasisi kurumları işlevlerini yitirmiş ve çalışamaz hale gelmiş konumdadır. […] Türkiye'nin makro ekonomik stratejisine yön veren kurumlar kaldırılmış; Merkez Bankası para otoritesi olarak bağımsız politika izleme yetisini yitirmiş; piyasa sisteminin düzenli ve kurallı biçimde çalışmasını öngören denetleyici ve düzenleyici kurumlar ise etkinsiz kılınmıştır."

"Hukuk"tan bahsedildiğinde temel haklar ve özgürlükler, demokratik anayasa ve benzerinden değil, sermayenin – özellikle "uluslararası piyasalar"ın – kontrol mekanizmalarının yıpranmasından yakınıyorlar!

Bir gece yarısı kararnamesi ile önemli bir ekonomik kurumun başkanı görevden alınıyorsa da, "uluslararası piyasaların bu gibi sürprizlere negatif tepki vermemesini" umuyorlar. Şu "uluslararası piyasalar" adeta çağdaş zamanın tanrıları oldu, onlar negatif tepki vermesinler diye kurban kesilip dua edilmesi gerek herhalde…

Restorasyonun ekonomi-politiği

Artık bellidir ki, AKP-MHP rejimi büyük sermayenin istediği şekilde bir program uygulayamıyor ve/veya böyle bir program için gerekli toplumsal rızayı üretemiyor. Büyük uzlaşma, Türkiye ittifakı gibi terimlerle hedeflenen tam da bu toplumsal rızayı yeniden üretebilmek. Çünkü şu an ne faşistleşme opsiyonunu seçen rejim bloku, ne de restorasyon bloku toplumda yapısal reformlar, yani mali disiplin ve kemer sıkma politikaları için gerekli rızayı tek başına üretemez.

Halkçı alternatifi yaratmak

Ekonomik krizin otoriterleşme ve "irrasyonel" yönetimden kaynaklı olduğunu söyleyenler çoğu zaman mevcut rejimin ekonomik kriz tarafından düşürüleceğini iddia ediyor. Bu kişiler krizin tek bir çözümü ya da herkes için aynı çözümü olan bir olgu olmadığını, onun kapitalist ilişkilerden kaynaklandığını unutuyorlar. Kapitalist üretim sistemi sürdükçe krizler olacaktır. Ve her kriz sınıf mücadeleleri tarafından belirleniyor. Krizin gidişatı ve olası "çözümü" de ha keza öyle.

Krizin artık ertelenemez olmasından dolayı sınıf mücadelesinin şiddetlendiği ve daha da şiddetleneceği bir döneme girdik. Bu dönemin asıl sorusu "krizi nasıl çözeceğiz?" değil, "krizin faturası kime kesilecek?"tir.

Türkiye'de yeni bir dönemeç ve Aleviler

Türkiye'nin demokrasi mücadelesinden yana taraf olan, demokratik bir anayasa mücadelesinde ısrar eden, hak talepleri ekseninde örgütlenen bir Alevi hareketi en elzem ihtiyaçtır.

Sema Doğan

23 Haziran seçimleri, İstanbul seçiminin sadece bir yerel seçim olmadığını, Türkiye'nin içinde bulunduğu kriz hattının ne kadar derinleştiğini ve krizlerin asıl muhataplarının girdiği çıkmazı bir kez daha gösterdi.

Bu süreç, sadece biriken krizlere bir tepki değil aynı zamanda yeniyi aramaya dair önemli bir adımdı.

Türkiye halkları bu ileri adımında; ayrımcı, baskıcı bir rejimi değil, ihtiyaçlarına cevap üretecek, katılımcı, kutuplaştırmayan yeni bir yaşam için el yükselti.

Aleviler ve seçim

Halk güçlerinin içerisinde önemli bir dinamik olan Aleviler bu motivasyon ve kazanım sürecinin önemli etkenlerinden biri oldu. Aleviler, biriken öfkelerini, haksızlığa, asimilasyona, yoksulluğa karşı tepkilerini sandığa yansıttılar. Alevilerin gösterdiği bu tepki sadece 17 yıldır iktidarda olan AKP hükümetine karşı değildi elbet. Yıllardır kendilerini seçim dönemlerinin oy deposu olarak gören zihniyete, Alevileri yok sayan egemen güçlere karşı bir tepkiydi.

Seçim sürecinde biriken siyasal enerji, derinleşen direnç eğilimi ve yeniyi arama söylemi en çok da Aleviler tarafından dile getiriliyor.

Aleviler, bu seçimlerle hem nefret politikalarının nesnesi olmak istemediklerini hem kabul edilmeyen inançlarının ve inanç merkezlerinin statü kazanması talebini hem de yerel yönetimlerde alınan kararlarda katılımcı olmak istediklerini dile getirdiler.

Olasılıklar

Türkiye'nin içinden geçtiği yeni dönemeçte, bir çok olası durum yaşanabilir. Despotik devlet geleneğinin sistematik olarak uyguladığı baskı politikaları kıskacında ağır bedeller ödeyen Aleviler, tarihin bir çok döneminde olduğu gibi, nefret ve kutuplaştırma söylemleriyle hedef gösterilme, çatışma ve şiddet eksenine alınma olasılığıyla karşı karşıya. Seçim sürecinde "Pontus" ya da "Topal Osman" kavramları öylesine dile getirilmedi. Bilinçli bir tercihle kullanıldı. Yüzyıllardır devlet geleneğinin emniyet subabı olarak başvurduğu şiddet aracını devreye sokması uzak bir ihtimal değil. Tarihin tanıklığından da bildiğimiz üzere, her kritik dönemeçte, mezhep ve inanç çatışmaları üzerinden uygulanan korku ve baskı siyaseti, bu topraklarda çoğu zaman asimilasyon ve katliamlarla sonuçlandı. Tarih böylesi örneklerle dolu.

Öte taraftan, yaratılan umut ortamı yarın sistemin restorasyonuyla sonuçlanabilir. Biriken öfke ve dinamizm, restorasyoncu güçler tarafından içerilebilir. Zaten asimilasyonun her biçimine maruz kalan Aleviler, bu sefer de İmamoğlu öncülüğündeki bir restorasyon sürecinin dolgu malzemesi haline getirilebilir. Bu da ihtimaller dahilinde.

2 Temmuz'da Sivas Katliamı için attığı tweette İmamoğlu'nun Sivas "katliamı" demek yerine Sivas "olayları" demesi tesadüfi veya öylesine söylenmiş bir cümle değil, devlet aklının önemli bir yansımasıydı.

Alevi hareketi

Bu olasılıkların yanı sıra toplumsal güçlerin de kendi çıkışlarını, alternatiflerini yaratmaları da olasılıklar dahilinde. Toplumsal muhalefetin önemli bileşenlerinden olan Aleviler içinde sürekler çok. Ve Aleviliğin özü de süreklerin bu çeşitliliğidir.

Fakat bu süreklerin iç tartışmalarının kısır döngüye dönüşmesi, Alevi hareketinin kendi talepleri etrafında ortaklaşma sürecinde bir çözüm olması gerekirken hala tam tersi oluyor.

Yeni bir dönemeçten geçiyorken, Aleviler de eskisi gibi düşünüp eskisi gibi tartışamazlar.

Bu değişimin doğasına aykırıdır.

Alevi hareketi yeni bir ruhla, ortak talepler etrafında kendini yenileyen bir örgütlenme sürecine girmeli.

Yani Alevilerin deyişiyle "don değiştirme" sürecine girilmesi gerekir.

Yoksa içe büzüşen, asimile olan ya da egemenin gücüne sığınan bir Alevi hareketi olasılığı önümüzde duruyor.

Kendi gündemlerini oluşturan, planlayan, faaliyetlerinde sürekliliği sağlayan yeni bir dönem tarifine talip olmak gerekir.

Türkiye'nin demokrasi mücadelesinden yana taraf olan, demokratik bir anayasa mücadelesinde ısrar eden, hak talepleri ekseninde örgütlenen bir Alevi hareketi en elzem ihtiyaçtır.

EMEK

Kriz koşullarında sermaye saldırılarını arttırırken işçi sınıfının yeni mücadele deneyimlerini keşfetmesi ve mücadelesini büyütmesi gerekiyor

Sınıf mücadelesi sertleşiyor

Yeni mücadele biçimlerini keşfetmek ve olanaklarını açığa çıkartmak konusunda işçi sınıfı yalnız kalmış durumdadır. Fabrikalarda komitelerin kurulabilmesini ve patronlar karşında bu komitelerden temsilcilerin yer almasını sağlamak gerekiyor.

Pelin Kahiloğulları

Sermayenin işçi sınıfına saldırıları hız kesmeden sürüyor. Ülkenin ana gündemini seçimler belirlerken işçi sınıfı ve sermaye cephesinde, an an bir mücadele yaşanıyor.
AKP iktidara geldiği günden bu yana sermayenin önündeki "engelleri" kaldırmada oldukça yol kat etti.
Özellikle iş kanununda yapılan değişiklikler ve grev ertelemeleri ile patronlar karşısında işçi sınıfının eli zayıflatıldı.
Zamlar, vergiler, ağır çalışma koşulları, işten atmalar ile emekçiler açlık koşullarının altında yaşamaya mahkûm edilmeye çalışılıyor.
31 Mart seçimlerine gittiğimiz süreçte artan yoksulluk ve geçim derdi kitlelerin oy tercihinde belirleyici oldu. Özellikle tekrar edilen ve iktidarın kaybettiği 23 Haziran seçimleri ile toplumun bütününde güçlenen değişim umudu emekçiler cephesinde de kendini gösterdi.

Sermaye saldırıyor

Sermaye sınıfı işçi sınıfına karşı çok yönlü bir saldırı içinde. Mayıs ayında toplanan Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (YOİKK) yönlendirme toplantısında TOBB'un önerisiyle alınan kararlarla işçi sınıfının elindeki son haklar da alınmaya çalışılıyor.
YOİKK'in -bileşenleri hükümet ve işverenler olmakla birlikte- başkanlığını cumhurbaşkanı yardımcısı Fuat Oktay yapıyor. Kurulda işçi sınıfını temsilen kimse yer almıyor. Kurulun yasa çıkarma yetkisi olmadığı halde kölelik düzenine yetki veren kararları bakanlığa sundu.
Alınan kararlar özellikle esnek ve güvencesiz çalışmanın resmileşmesi ve işten atmaların kolaylaşması üzerinden şekilleniyor. Belirli süreli (geçici) işlerde çalışma esaslı bir neden olmaksızın birden fazla yapılamazken 4 kere yapılması, deneme süresinin 2 aydan 4 aya çıkarılması, telafi çalışmanın 2 ayda 6 aya çıkarılması ve işçi alacaklarında dava açma süresinin 5 yıldan 1 yıla indirilmesi kararları alındı.
Diğer taraftan ise işçi sınıfının son kalesi olan kıdem tazminatının gaspı hamlesi patronlar tarafından gündemde tutulmaya devam ediyor.
Derinleşen ekonomik krizin faturası emekçilere kesiliyor.
İşçiler, düşük ücret, geçim derdi, ağır çalışma koşulları işsizlik, işçi düşmanı yasalar, sendikal bürokrasi ve örgütsüzlükle birçok yandan çevrilerek hareket edemez hale getirilmeye çalışılıyor.

Bütünlüklü bir mücadele programı krizi

Sermayenin çok yönlü saldırıları karşında işçi sınıfının bütünlüklü bir eylem ve mücadele programı yok. Buna rağmen işyeri temelli ve sendikasız biçimde işçi sınıfı kendini savunmaya çalışıyor.
Aliağa Belediyesinden Cargill fabrikasına, Tüvtürk'ten Kale Kayış'a kadar yüzlerce işçi aylardır hakları için direniyor.
23 Haziran'dan sonra hızlanan işten atmalara karşı işçilerin elindeki silah şu anlık işyeri direnişleri.
Bununla birlikte başta Metal sektörü olmak üzere önümüzdeki dönem birçok işkolunda TİS görüşmeleri gerçekleşecek.
TİS görüşmelerinde hükümet, grevi yasaklayarak sözleşmelerin patronların çıkarına işçilerin aleyhine imzalanmasını sağlıyor. Son olarak Tüpraş işçilerinin Yüksek Hakem Kurulu'na giden sözleşmesi patronların istediğinin bile gerisinde imzalandı.

Yeni mücadele biçimlerini keşfetmek

Sendikaların, TİS süreçlerinde aldıkları tutumlar işçi sınıfının elini zayıflatmanın ötesine geçmiyor.
Önümüzdeki dönem işçi sınıfı açısından oldukça önemli olacak.
Yeni mücadele biçimlerini keşfetmek ve olanaklarını açığa çıkartmak konusunda işçi sınıfı yalnız kalmış durumdadır. Fabrikalarda komitelerin kurulabilmesini ve patronlar karşında bu komitelerden temsilcilerin yer almasını sağlamak gerekiyor. Aksi takdirde işçilerin toplu sözleşmeleri, sendika ağaları ve patronların eliyle kölece çalışma ve yaşama şeklinde düzenlenecektir.
İşyerlerinde, işçi sınıfında yükselen bir mücadele potansiyeli mevcut. İşçiler inisiyatifi kendi eline alıp kendi gücüne güvenmek zorundadır.

Kıdem tazminatının fona devri ne anlama geliyor?

Tamamen sermayenin can suyu olması için fona devredilecek kıdem tazminatı salt birikmiş para olması açısından değil, sınıfın en temel hakkını tasfiye etmesi ve bundan sonraki mücadele açısından da zora sokacak olması sebebiyle sermayenin elini güçlendirecektir.

Serkan Nar

Marx, sermaye analizinde "belli bir miktar sermaye" derken, dolaşım sürecinde sürekli olarak paradan metaya ve yine paraya dönüşen bir miktar parayı kasteder. Ona göre sermaye bir değerdir ama o, sermayeyi belli bir şeyde, parada ya da metalarda somutlaşan bir değer olarak tanımlar.
***Sermayenin birikimi
Tarihsel açıdan bakıldığında sermaye, toprak mülkiyetinin tersine, her zaman başlangıçta para biçimini alıyor; paradan oluşan servet, tüccar ve tefeci sermayesi olarak ortaya çıkıyor. Ne var ki, sermayenin ilk ortaya çıkış biçiminin para olduğunu keşfetmek için sermayenin kökenine kadar inmemize hiç de gerek yoktur. Bunu her gün kendi gözümüzle görüyoruz.(Kapital1.s.164)
Sermayenin genel formülünü oluştururken Marx, birikimin önemli öncülü olan paranın belirli bir nicelikte olmasını şart koşar. Bir kez birikim sağlanınca sistem hızlı bir şekilde toplumsal yapıyı birikime göre dönüştürür.

Sermayenin beklentisi

IMF yakın zamanda dünya ekonomisiyle ilgili 2019 tahminlerini açıkladı. Bu tahminlerde Türkiye ekonomisi ile ilgili 2019 yılı için yüzde 2,5 daralma öngörüldü. 2019'un ilk çeyreğini resesyonda geçiren ekonomi, çıkış için yine sınıfın omuzlarına yükleniyor.
10 Nisan 2019 günü açıklanan yeni ekonomik programda yatırımcılara, uluslararası sermayeye, finans piyasalarına bir vaat olarak kıdem tazminatının kaldırılması, bireysel emekliliğin neredeyse zorunlu hale getirilerek ikisinin de ortak bir fona devredilmesi gibi bir çerçeve sunuluyor. Eğer açıklamada söylendiği gibi milli gelirin yüzde 10'u kadar bir kaynak yaratılabilirse, bu kabaca 80 milyar dolar demek.

Kıdem tazminatı ve çalışanlar

1475 sayılı yasanın ardından 2003 yılında çıkartılan ve halen yürürlükte olan 4857 sayılı İş Kanunu işverenlerin talepleri doğrultusunda bazı esnek uygulamalar içermekteydi ve kıdem tazminatı fonu bu yasada da gündeme geldi. Ancak aradan geçen 15 yılda bu konuda spekülasyonlar dışında herhangi bir gelişme yaşanmadı ve kıdem tazminatı bir önceki yasadaki haliyle korundu.
Kıdem tazminatı Türkiye'de işçi sınıfının 1936'dan beri en temel haklarından biridir.
Kıdem tazminatı fona devredilirse, çalışanlar en temel iş güvencelerini kaybedecek.

Fona aktarılırsa ne olur?

Kıdem tazminatı gün sayısı yarı yarıya düşecek ve bu şekilde kıdem tazminatında hak edilen ücret de yarı yarıya düşecektir.
Var olan kanunda her tam yıl için ödenen 30 günlük ücretin, yıllık ücrete oranı en az yüzde 8,3'tür. Bunun yerine her ay işverenler, işçiler adına brüt ücretin- ortada dolaşan taslaktaki öneriye göre- yüzde 3 oranındaki primi fona yatıracaklar. Bu durumda işçilerin kıdem hakkı alacakları yüzde 3 oranında azaltılacak.
Patronun tazminat ödemekten muaf tutulması işten çıkarmaların kolaylaşması demek.
Sermaye, tazminatın fona devrini emeğin esnekleşmesi stratejisinin ayrılmaz bir unsuru olarak görüyor. Ayrıca ekonominin yüzde 2,5 daralacak olması, daha kitlesel bir işsizlikle karşılaşacağımız anlamına geliyor.

Son kaleyi savunmak

Tamamen sermayenin can suyu olması için fona devredilecek kıdem tazminatı salt birikmiş para olması açısından değil, sınıfın en temel hakkını tasfiye etmesi ve bundan sonraki mücadele açısından da zora sokacak olması sebebiyle sermayenin elini güçlendirecektir. Sınıfın temel halklarını koruma güvencesi olan sendikalar bile bu yasayla beraber önemli oranda işlevselliğini yitirecek. Sendikaların renklerine bakılmaksızın zorunlu olarak bu yasa karşısında hareket ettiklerini söyleyebiliriz. Ancak telafisi olmayan bu yasaya karşı sınıfın, deyim yerindeyse son kalesini koruma sendikal bürokrasiye havale edilmeyecek kadar önemli.

DÜNYA

Savaş olasılığını gündeme getiren ABD-İran çatışması, uzun yıllardır süren bir tarihsel birikime sahip

ABD-İran çatışmasında gerilim düşmüyor

Savaş olasılığını tartışan medya birçok fikir ve değişik senaryolar üretip bunları kamuoyuna sunmakla meşgul. Her geçen gün, her tweette ve her açıklamadan sonra bu mekanizma kendisini tekrarlıyor ve böylece gerginlik yüksek tutuluyor.

Evrim Muştu

Son aylarda ABD ile İran arasında aşırı derecede yükselen gerginlik, olası bir savaş olgusunu tekrardan gündeme getirdi. ABD'nin geçen sene Nükleer Anlaşması'ndan tek taraflı geri çekilip yeniden ve daha kapsamlı yaptırımlar uygulaması bu gerginliğin önünü açmıştı.
Savaş olasılığını tartışan medya ise bir çok fikir ve değişik senaryolar üretip bunları kamuoyuna sunmakla meşgul. Her geçen gün, her tweette ve her açıklamadan sonra bu mekanizma kendisini tekrarlıyor ve böylece gerginlik yüksek tutuluyor. Bu tarz spekülasyonlar bir yandan "kamuoyunu alıştırma" fonksiyonu görüyor, öbür yandan ise savaş olasılığını mümkün olduğu kadar somutlaştırmak için kamuoyunun tepkisini ölçüp konuyla ilgili genel nabzı belirliyor. Fakat söz konusu olan "aniden" ortaya çıkan bir çatışma değil. Tam aksine, bugün yaşadığımız durum oldukça eskiye dayanıyor.

Çatışmanın tarihsel/politik zemini

Problemlerin başlangıcı olarak genelde 1979 senesi ve İran devrimi öne sürülüyor. Eski CIA başkanı ve şu anki ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo'nun Foreign Affairs dergisinin Kasım/Aralık 2018 sayısında yayınlanan ve İran'la ilgili olan stratejik deklarasyonu tam da bunu destekler nitelikte.
İran'ın "haydut devletlerin en haydudu" olduğunu öne sürüyor. Buna göre hak hukuk tanımayan İran (tıpkı Kuzey Kore gibi) illegal bir şekilde nükleer silah üretmek derdinde; petrol satışından aldığı parayı bölgede terörist gruplara aktarıp herkesin (bütün dünyanın) güvenliğini riske atmakta; terörist ideolojisini ve bunun üzerine kurulmuş olan devleti, eski, büyük İran'a benzer bir imparatorluk kurma ve böylece "özgür dünyayı" yok etme derdinde…
Bu belanın başlangıcı ise İran devrimin "İslami devrimciler" tarafından ele geçirilmesiymiş. O esnada ufak bir "kadro ekibi" darbe yoluyla iktidara geçip doğrudan "İslami devrimi yayma politikası" uygulamaya başlamış. Ondan beri atılan her adım bu "devrimi gerçekleştirmek" için atılmış.

Çatışma sürüyor

Peki bu fantastik hikayeyle meşgul olmanın anlamı ne? Belli ki burada düşmanın ahlaki meşruiyetini çökertmek ve böylece haklı çıkmak için, hangi biçimde olursa olsun bu düşmana karşı savaşmanın meşru ve adil olduğunu tespit etmek için bir takım yalanlar üretiliyor.
Göze batan ise bu hikayenin Ekim Devrimi ve onun sonucuyla ortaya çıkan Sovyetler Birliği hakkında yine hem akademide hem de siyaseten anlatılan hikayeyle olan benzerliği: Darbe yoluyla iktidarı gasp eden ufak, entrikacı ve iktidar manyağı bir grup, ideolojisini önüne gelene dayatıp dünyada özgürlüğü, istikrarı ve barışı tehdit ediyor.
Bu antikomünist hikayeyi, yalnız değişik bir hususiyet kazandırıp, zamanımıza uygun hale getirmek için "İslami" sıfatıyla zenginleştirip İran'a uygulanması, hiç de tesadüf değil. Onca sene yetiştirilmiş bu ideolojik reflekslerden elbette yararlanmak gerek.
Bugünkü çatışmanın zemini siyaseten, emperyalizmle ulusal bağımsızlık arasındaki çelişki üzerine yerleşti. 79'dan beri değişik bir biçime girerek fakat aslı itibariyle değişmeyerek devam ediyor bu çatışma.

Savaşın koşulları 'henüz' yetersiz

Yani asıl soru askeri çatışmanın çıkıp çıkmayacağı değil, ne zaman çıkacağı. Şöyle de sorabiliriz: savaş henüz neden çıkmadı?

Askeri açıdan savaş koşulları

Savaş kararı her şekilde siyasi bir karar olacak. Fakat bu kararı alanlar askeri güç dengesini ve silahlı çatışmayı kazanamama ihtimalini hesaplarına katmak zorundalar. Askeri güç dengesinin maddi detaylarına inmek pek anlamlı gelmiyor. ABD askeri gücünün İran karşısında her açıdan muazzam şekilde ağır bastığı aşikar. Fakat kazanma ihtimaline bakarsak olaylar değişiyor.
ABD'nin 11 Eylül sonrası "Terörizmle Savaş" paradigması kapsamında İran'a komşu ülkelerde yürüttüğü savaşlardan İran askeri ve siyasi açıdan oldukça faydalandı. İran, Afganistan'dan Lübnan'a kadar bir çok ülkede güç kazandı. Pentagon kadroları bu durumun farkındalar. Yaklaşık 20 senedir kesintisiz süren "Terörizmle Savaş"ı kazanamadıklarını, kazanamayacaklarını da edindikleri tecrübeden dolayı biliyorlar. Aynı süreçte Çin ve Rusya'nın askeriyelerini gittikçe modernize edip güçlendirmesi de ABD askeriye gücünün üstünlüğünü gerçek anlamda tehdit eden bir durum haline gelmiştir.
Bu bağlamda ABD'nin bölgedeki müttefikleri de pek bir işe yaramayacak, bunun farkındalar. İsrail dışında Suudi Arabistan'la Birleşik Arap Emirlikleri'nin askeri gücü bilindiği gibi İran karşısında düşük.
Sonuç olarak böylesi bir savaşın hızlıca kazanılabilecek bir durumu olmadığını görüyoruz; tam tersine, "malzeme muharebesi" tarzında bir çatışmaya dönüp Orta Doğu'ya vurulacak son darbe olması çok daha gerçekçi duruyor. Pentagonun bu konuda son haftalarda pek öne çıkmamasının sebebi de bu olsa gerek.

Siyasi açıdan savaş koşulları

Çatışmanın askeri açıdan zor görünmesi, olmayacak anlamına gelmez tabi ki.
Zor görünen aynı zamanda siyasi olarak oluşturul(amay) an cephe. Avrupa'da İngiltere'den başka destek veren kimse yok. Brexit sürecinden yıpranmış ve tarihi zayıflık yaşayan hükümetin desteği ne kadar sağlam, belli değil. Göründüğü gibi İran konusuna yüklenip dikkati dağıtmaya çalışıyorlar.
Benzer bir tabloyu ABD'de görmekteyiz. Mecliste olsa olsa zayıf bir çoğunluk üretebilen hükümet her şeyden önce kamuoyunun baskısıyla karşı karşıya. Savaş karşıtı hareketin henüz güçlü olmamasına rağmen, anketlerde İran'a karşı savaş açılmasının yeterince onaylanmaması, 2020 seçim kampanyasına girmiş olan Trump'ı dikkat etmeye zorluyor. Aynı zamanda Ortadoğu'da aktif olan ABD petrol şirketleri yaşanan gerginlikten ve işlerini yapamadıklarından dolayı zor durumdalar.
Göründüğü kadarıyla Beyaz Saray, siyasi olarak ihtiyaç duyduğu ittifakları ve güç birliğini kurmakta oldukça başarısız.

İklim krizi ve "Yeşil Dalga" kıskacında Yeşiller Partisi

Yeşil partilerde kimi zaman samimi sol, antifaşist insanlar varsa da, bu partiler genel olarak yüksek eğitimli, yüksek gelirli insanların, liberal burjuvazinin partisidir.

Max Zirngast

Hegemonyal geçiş dönemlerinde aynı anda farklı olgu ve eğilimler bir arada duruyor. Bir yandan daha otoriter ve şiddete dayalı olan sağ eğilimler yükseliyor, diğer yandan insan-doğa arasında sömürü ve şiddeti derinleştirip-arttıran yıkıcı kapitalist sistem yıkımını derinleştiriyor.

"Yeşil dalga"

Öte yandan doğa talanı, iklim krizi, ırkçılık ve göçmen karşıtlığına karşın alternatifler de yükseliyor. 15 yaşındaki İsveçli Greta Thunberg inat ve cesaretini kuşanarak "Gelecek için Cuma Günleri" adı altında çocuk ve gençlerden oluşan bir iklim hareketinin öncülüğüne soyundu. Artık yüze aşkın ülkede, birçok kentte gençler, cuma günleri okullarına gitmeyip "iklim grevi"ne gidiyorlar. İklim krizinin gittikçe ağırlaştığı bir dönemde konunun sürekli gündemde olması olağan bir husus. Özellikle genç insanların ve dünya çapında baktığımızda yaşam alanları talan edilen yerli halkların bu dalgayı götürmesi şaşırtıcı değil.

Yeşillerin yeniden yükselişi

Kısmen bu dalgadan beslenen bir olgu daha var: Avrupa'nın her yerinde olmasa da birçok ülkede Yeşil partilerin tekrardan yükselişe geçmesi. Bunun en parlayan ve paradigmatik örneği Almanya Yeşilleri.
26 Mayıs tarihinde gerçekleşen Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinde –beklenen oranın altında da olsa-sağın yükselişine tanık olduk. Liberal fraksiyonun ve Yeşillerin de yükselmesi buna paralel olarak gerçekleşti.
Alman Yeşilleri 2018 itibariyle anketlerde ve kimi seçimlerde istikrarlı bir yükseliş sergiliyorlar. AP seçimlerinde ikinci parti oldular. Seçimlerin ardından yapılan kimi anketlerde Hıristiyan Demokratları da geçerek birinci parti konumuna geldikleri görülüyor.

Yeşiller neyi temsil ediyor?

Yeşiller sağa ve iklim krizine tepki olarak gelişen sol duruşların ifadesidir. Özellikle gençler ve kadınlar tarafından desteklenyorlar.

Yeşil partilerde kimi zaman samimi sol, antifaşist insanlar varsa da, bu partiler genel olarak yüksek eğitimli, yüksek gelirli insanların, liberal burjuvazinin partisidir (özellikle Almanya bazında konuşuyoruz). "Düzen karşıtı" parti olarak kurulmuşken pasifizmi savunan Yeşiller 90'larda Yugoslavya'ya Almanya'nın askeri müdahalesini savundular.
2000'li yıllara doğru Sosyal Demokrasi ile birlikte koalisyon hükümetinde yer alırken, bu koalisyon altında Almanya'nın neoliberal dönüşümünü gerçekleştirdiler.

Yeşil kapitalizm mi anti-kapitalist alternatif mi?

Bu şekilde Yeşiller, "kontrol altına alınmış" bir kapitalizmin partisi olabilirler. Samimi sol duyguları sistem içine kanalize edip, yeşil patinajlı bir neoliberalizmin vitrin yüzü olabilirler. Öte yandan, gençler ve kadınlar başta olmak üzere, neoliberal kapitalizmi sorgulayan ve gerçek bir alternatif isteyen insanların potansiyelini küçümsememek gerek.
Gençlerin iklim hareketinden, yayılan kadın grevlerine yeni bir sol dalgaya şahit oluyoruz. Bu dalga henüz kendi siyasi öznelerini bulamadı ama şimdiden mevcut kapitalist üretim ve yeniden üretim sisteminin çelişkilerine işaret ediyor.

KADIN

Her şey çok güzel olacak ama nasıl? Kentler kadınlar için nasıl güzelleşecek?

Geceleri de sokakları da meydanları da istiyoruz

Kadın dostu kentler fikrini bir seçim vaadi olmaktan çıkarıp, günlük yaşamda nasıl uygulanabilir kılarız.

Gamze Özkök

Seçim sürecini geride bıraktık. Her seçim sürecinde olduğu gibi, kadınlar bu seçim çalışmalarında da aktif yer aldı.

Yerel seçimlerin erkek yüzü

Yerel seçimdeki aday tablosuna baktığımızda partilerden aday gösterilenlerin çoğunun erkek aday olması şaşırtmadı.
Kadın Adayları Destekleme ve Eğitme Derneği'nin (KA-DER) açıkladığı rapora göre, 31 Mart'ta gerçekleşen yerel seçimlerde partilerin gösterdiği kadın adaylarının sayıları şöyle: AKP'nin 1297 adayından sadece 24'ü kadın, CHP'nin aday sayısı 44, MHP'nin 14, İyi Parti'nin 5, Saadet Partisi'nin sadece 2 kadın, HDP'nin ise 145 kadın adayı yerel seçimlerde aday gösterildi.
Bu tablo bize yerel yönetimin cinsiyetini de göstermiş oluyor. Nasıl bir yerel yönetim sorusunun herkesi etkilediği ama özellikle kadınları daha derinden etkilediği bir seçimde kadınların temsiliyeti giderek azalıyor.

Nasıl bir kent?

Yerel yönetim politika ve uygulamaları kadınların hayatlarını doğrudan etkiliyor. Evde, sokakta ne yaşadığımızdan hangi hizmetlerden ne kadar yararlanacağımıza, mekanın planlamasından ulaşım koşullarına, park, bahçe, yeşil alan oranından sokağın ışıklandırılmasına, belediye kaynaklarının kimler için nasıl kullanılacağına dair karar, politika ve uygulamalar, kadınların yaşamlarında önemli bir rol oynuyor.
Bir kent düşünelim, bu kentte kaç ücretsiz kreş var? Kaç yaşlı bakımevi var? Bu kent, günün herhangi bir saatinde kendisini dışarı atmak isteyen, nefes almak isteyen bir kadın için ne kadar güvenli? Parklar gece yürüyüşleri için ne kadar güvenli? Kadınlara yaşamı ne kadar eşit-özgür yaşanabilir kılıyor bu kent? Kadın dostu kentler fikrini bir seçim vaadi olmaktan çıkarıp, günlük yaşamda nasıl uygulanabilir kılarız.

Kadınlar için yaşanabilir kentler

Kadınlar için yaşanılabilir kentlerin teminatı yine kadınların mücadelesinden geçecek. Her şey çok güzel olacak ama nasıl?
Kentler, kadınlar için nasıl güzelleşecek?
Kadınlar açısından hiç de güvenli olmayan kentler için neyi istiyoruz? Bunu nasıl gerçekleştireceğiz? Bu soruların cevabı kadınlar açısından önümüzdeki süreci belirleyecek.
Kadınların öncelikli olarak ihtiyacı olan; her mahalleye kadın danışma ve dayanışma merkezleri, her mahalleye ücretsiz kreş ve gündüz bakımevi, ücretsiz hasta yaşlı bakımevlerinin yapılması olacaktır. Ayrıca kentlerdeki açık alanların sayılarının arttırılması, ulaşımın ücretsiz ve güvenli olması, ışıklandırma problemine dair somut önerilerinin hayata geçmesi kadınların toplumsal yaşama katılabilmesinin önünü açacaktır.
İhtiyaçların yerellerde doğrudan kadınlar tarafından tartışılıp belirlendiği, uygulanmasında da yerel düzeyde kadınların kolektif olarak yer aldığı bir örgütlenme biçimini hayata geçirmek gerekiyor. Kadınların kendi sözünü söyleyeceği ve yerelle alakalı alınacak tüm kararların içerisinde yer alacağı Kadın Meclisleri'nin kurulması hayati önem teşkil ediyor. Kadınların salt hizmet alanlar olmaktan çıkıp yerel hizmetlerin belirlenmesinde doğrudan söz söyleyeceği ve katılımcılığını arttıracağı kadın meclislerini kurmak yaşamsal ihtiyaç olarak karşımızda duruyor.

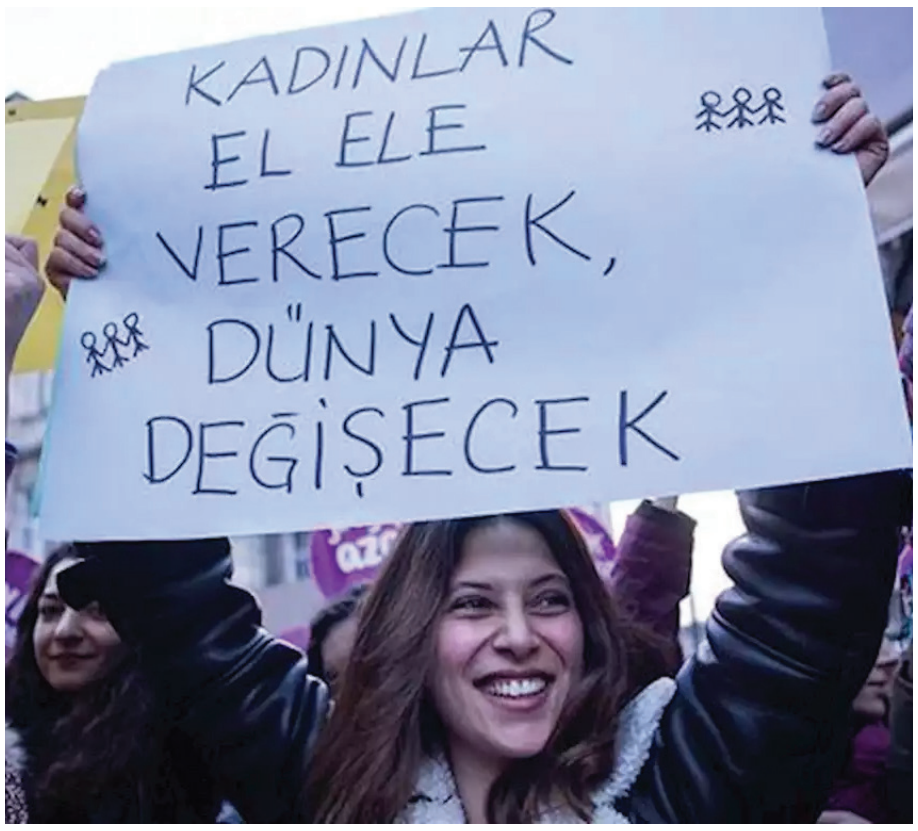

Kadın grevleri deneyimleri: İsviçre

Meral Çınar

14 Haziran Cuma günü bir yılı aşkın süredir örgütlenen Feminist Grev, yaklaşık 8 milyon nüfuslu İsviçre'de yarım milyon kadının eylemlere katılmasıyla son buldu.
En son 1991 yılında gerçekleşen "eşit işe eşit ücret" ana temalı grev, yine yarım milyon kadının sokakları doldurmasıyla sonuçlanmış. İşte 28 yıl sonra aynı gün kadınlar yeniden alanlardaydı.
Evet, kadın hareketinin 2016'dan bu yana süren yükselişinin ifadesi olarak açığa çıkan "grev" aynı zamanda, bütün dünyada enternasyonal bir kadın dayanışmasının da çağrıcı niteliğini yüklenmiş durumda.

Rengarenk alanlar

"Kadınlar durursa dünya (her şey) durur" dendi ve şehirlerin birçok noktasında birden fazla etkinlik ve işgalle eylemler başladı. Trafik kitlendi, sokaklar sustu, iş yerleri grev gündemiyle doldu taştı. Çok açıktı ki, en ücra köye kadar ulaşabilmişti grev çağrısı…
Havada kadın düşmanı erk'ekleri zehirleyici bir gaz bulutu dolaşıyordu, bileşenleri coşku, neşe, dayanışma, zaman zaman tatlı bir hüzün olan…
Anlayacağınız kadın hareketinin eylem biçimlerinin kendine özgü, o neşeli, sıradanlığa geçit vermeyen, tek tip olmayan, farklılıkları tek tek görünür kılan havası İsviçre'yi de sarmış ve herkesi derinden etkilemişti. Binlerce pankart, döviz ve maketlerle ortalık bir şenlikten, atılan sloganların derinliği ve radikalliğiyle bir direnişten farklı değildi.
İsviçre'nin demografik yapısını düşündüğümüzde, ırkçılığın giderek yükseldiği bu ortamda farklılıkların bir arada nasıl durabileceğini göstermiş olmasıyla da bir ayrıcalığa sahipti bu eylem. Etraf siyah, beyaz, kızıl kadınlarla doluydu. Sahnede bile onlarca farklı dil konuşuldu. Erkekler mi? Çok az bir sayıda da olsa eyleme katılan erkekler oldu. Fakat çoğunlukla öncesinde organize olan erkekler, çocuk bakımı, grev için yemek yapımı ve sonrasında temizlik işleriyle meşgul oldular.

Örgütlenme süreci

Bir yıldır örgütlenme süreci devam eden grevin örgütlenme toplantıları hemen hemen her bölgede yapıldı ve beş yüz kişilik katılımlara ulaştı. Bu toplantılar "Neden greve gidiyoruz?" sorusu etrafında yaşamın her alanında kadınların güncel sorunlarını tartışmaya açması ve gün yüzüne çıkarması açısından önemliydi. Kadın emeğinin ve kadına yönelik şiddetin görünmeyen yüzünü açığa çıkarıp bütün İsviçre'nin gündemine sokmayı başarabildiler.
Grev örgütlenirken açığa çıkan sorunlar grevin ana temasını -eşit işe eşit ücret- genişletti ve derinleştirdi. İş yerlerinden sokaklara, evlere ve kampüslere doğru genişleyen bir alanda taciz ve şiddet; ev içi yeniden üretim emeğinin hala büyük oranda kadınların omuzlarında olması;, farklı cinsel yönelimlerin ve cinsiyetlerin yaşadıkları problemler grev gündeminin bir parçası oluverdi. Kazdıkça toprağı, altında nelerin, ne de çok biriktiği, grevin örgütlenme süreciyle birlikte daha çok açığa çıktı. Kadınların hayatını tutsaklaştıran sorunların yerin yedi kat altına gömüldüğü bir ülke İsviçre, yüzeyde yalandan liberal bir özgürlük havası eserken…

Yani, kimse kadının evlilik süresince harcadığı karşılıksız emeği, o süreç içerisinde toplumdan soyutlandığını görmez iken; iş boşanmaya gelince bir anda eşitsizlik olduğunu anlayıveriyorlar.

Nafaka yeniden gündemde

Deniz Uslu

Türkiye'de "erkek aklın" tırmaladığı, kadın hareketinin savunduğu nafaka hakkı tekrar gündemimizde. Gündemimize giriş şekli, bir delinin kuyuya attığı taşı andırıyor. Ne yazık ki bu ülkede deliler de taşlar da bitmiyor…
"Bir gün evli kaldık, ömür boyu nafaka ödüyorum", "Nafakayı ödemek için böbreğimi satmak zorundayım" gibi cümleler bir karikatür dergisinden çıkmış gibi gelse de aslı öyle değil.
İnternet sitelerinde, basın açıklamalarında örgütlenen; ciddiye alınıp gazetelere, bakanlığa, meclise taşınan bir "mağdur erkek, baba" güruhunun saldırısıyla karşı karşıyayız.
Tek tek o erkeklerin saldırısı da değil bu üstelik. Erkek egemen sistemin, kadınlara yönelik sistematik saldırılarından yalnızca birisi.

Yan gelip yatıyor muyuz?

Peki neye saldırıyorlar, nasıl talepler dillendiriyorlar? Boşanma durumunda yoksulluğa düşeceği tespit edilen kişilere verilmesi öngörülen yoksulluk nafakasına yönelik saldırılar, "talepler" bunlar.
Mevcut yasada cinsiyet belirtilmemiştir fakat bir Türkiye gerçeği olarak boşanma sonucu yoksulluğa düşen taraf çoğunlukla kadın.
Erkek egemen akıl kadınların aldığı/almaya çalıştığı nafaka karşısında dikiliyor. Bir gün evli kalıp bir ömür nafaka alındığı, nafaka almak için evlenilip boşanıldığı gibi yalanlarla saldırıyorlar.
Evlilik boyunca kadının ev içi emeğe, çocuk ve yaşlı bakımına mecbur kaldığını göz önünde bulundurduğumuzda; işgücünde kadın istihdamının yüzde 20'lerde seyretmesinin altyapısını anlamış oluruz.
Hal böyleyken bilmedikleri ya da bilmek istemedikleri gerçek ise kadınların boşanmaya karar verme süreçlerinin dahi çetrefilli yollardan geçtiğidir. Boşanmak istemenin cinayet sebebi sayılmasıdır.
Hali hazırda nafakaya hak kazanabilmek için diğer taraftan daha az kusurlu ya da kusursuz olunması istendiğini ve nafakayı alabilmenin çok zor olduğunu unutmamak gerekir.
Verilen nafaka miktarlarının ortalama 300-400 TL gibi komik rakamlar olmasıdır görmemiz gereken. Nafaka yükümlüsünün üzerine kayıtlı gayrimenkul vb. başkasının üzerine devrettiği, çalıştığı yerde kendisini sigortasız gösterdiği gerçeğidir.
Kadının "dul" ve çocuklu bir vaziyette, evlilikten dolayı tecrübesiz kalmasıyla birlikte iş aramasının, bulmasının zorluğu da es geçilemez bir gerçektir.
Yani, kimse kadının evlilik süresince harcadığı karşılıksız emeği, o süreç içerisinde toplumdan soyutlandığını görmez iken; iş boşanmaya gelince bir anda eşitsizlik olduğunu anlayıveriyorlar.

Bu bir savaş ise yanıtımız var!

Kadın haklarına yönelik yoğun saldırılar devam ediyor. Bu sürece kadın hareketinin cevabı: Ortak mücadele hatları oluşturmak, haklara ve hayatlara yönelik her türlü saldırıyı savuşturmak olmalıdır. Adeta bir savaş haline getirilen bu atmosfere yanıt, savunmayı ve saldırıyı güçlendirmek olmalıdır.
Burada konu yalnızca erkek akla karşı nafaka hakkının mevcut halinin savunulması değil, gerçekçi çözümler ile birlikte iyileştirilmesidir. Kadınlar evlilik süreci boyunca sosyal güvenceli olmalı, işgücüne katılımı artırılmalı, yalnızca kadınların değil erkeklerin çalıştığı yerlerde de kreşler açılması yasalaştırılmalıdır.
Ve tüm bu talepleri erkek devlet mekanizmalarının kendiliğinden gerçekleştireceği beklenmemeli, gerek yerel yönetim gerek merkezi iktidar alanlarında bunların kavgası verilmelidir.

EKOLOJİ / KÜLTÜR

Yerel belediyeciliğin seçimlerden hemen sonra en önemli sınavı, iklim krizine vereceği cevaplar olacak

Kentin çığlığı "Esmiyor"

Yaşamın tümüyle tehdit altında olduğu bu koşullarda, iklim felaketleri sıradanlaştırılmak isteniyor. Üzerinde yaşadığımız gezegenin yok oluşunu, ancak köklü adımlar atarak engelleyebiliriz.

Utku Şahin

Küresel çapta görülen iklim krizinin ve buna bağlı aşırı iklim olaylarının ülkemizdeki yansımaları oldukça güçlü. Sel baskınları, aşırı sıcaklık, tarım faaliyetlerinin zorlaşması, hava kirliliği vb. gibi günlük yaşamda önümüze çıkan krizler var. Dünya devletleri ile sermaye güçlerinin rant, aşırı üretim/tüketim politikaları sonucu, gezegenin yok oluşuna giden yolu adımlıyoruz.

Sera gazı salınımı çoğalıyor

Yaz aylarında olmamız nedeniyle öne çıkan krizlerden biri elbette aşırı sıcaklar. Enerji ve İklim uzmanı Önder Algedik'in açıkladığı verilere göre 2018 yılı, dünyada ölçülmüş en sıcak dördüncü yıl olarak kayıtlara geçti. Türkiye için ise şu üç şey kayıtlara geçti: Birincisi, 2018 yılı en sıcak ikinci yıl oldu. En sıcak yıl 2010 yılı idi. İkincisi, aşırı iklim olayının en fazla yaşandığı ikinci yıl oldu. İklim felaketinin, en fazla yaşandığı yıl ise 2015 idi. Üçüncüsü ise, 2018 yılı krize rağmen en fazla fosil yakıt ithal ettiğimiz altıncı yıl oldu."

Bir yandan içinde Türkiye'nin de bulunduğu uluslararası alanda yapılan çeşitli toplantılarda, büyüyen iklim krizine karşı "emisyon" ve "çevre koruma" kuralları onaylanırken; diğer yandan ülkemizde, fosil yakıt ithalatına bağlı ekonomik yönelim varlığını sürdürüyor. Bu haliyle, yükselmekte olan iklim krizine karşı alınan "önlemler" gerçekliğini yitiriyor.

Atmosfere salınan gaz miktarı, uluslararası alanda açıklanmak zorunda olduğu için, mevcut istatistikler sonucu biliyoruz ki; sera gazı salınımını azaltma politikaları, sözlü olarak ifade edilse de pratikte, azalmak yerine katlanarak çoğalıyor.

Atmosferde biriken zararlı gazlar nedeniyle hava dengesi her geçen gün bozuluyor. Bu bozulmanın günlük yaşama yansımasını; hava sıcaklığının normalin üzerine çıkması ve aşırı iklim olayları olarak görüyoruz. Ayrıca iklim dengesinin bozulması, tarım faaliyetlerini olumsuz etkileyerek, günlük yaşamın devamlılığında en önemli nokta olan sağlıklı ve nitelikli gıda ihtiyacını da zora düşürüyor.

Beton sevdalıları

Sera gazı salınımında, fosil yakıt kullanımına bağlı sera gazı etkisinin yanı sıra; iklim krizini etkileyen diğer faktörleri anlamak için, ranta dayalı betonlaşma ve asfaltlaşma politikasını incelemeliyiz. Dökülen her asfalt ve beton, hem üretim süreciyle hem de sonrasında yarattığı çeşitli etkilerle krizi büyütüyor. Toprağın asfalt ile örtülmesi sel baskınlarına ve ısı tutucu etkisiyle sıcaklık artışına neden oluyor.

Karayolu ulaşımı kaynaklı karbondioksit salımı, 1990-2017 yılları arasında yüzde 219'luk; betonlaşma sonucu çimento üretimi ile yapılan salınımlar ise yüzde 257'lik bir artış gösteriyor.

Geldiğimiz aşamada iklim krizinin büyümesini engellemek için beton ve asfalt politikasını yasaklamak tek başına çözüm değil elbette. Hali hazırda şehirlerin mevcut yapısı, hiç beton dökülmese dahi sera gazı salınımı yapmaya devam ediyor. Elbette meselenin diğer bir yanı, ekosistemin devamlılığında büyük rolü olan ormanların yok edilerek, üzerine beton ve asfalt dökülüyor olmasıdır.

Gezegen B yok

Yaşamın tümüyle tehdit altında olduğu bu koşullarda, iklim felaketleri sıradanlaştırılmak isteniyor. Üzerinde yaşadığımız gezegenin yok oluşunu ancak köklü adımlar atarak engelleyebiliriz. Bu adımlar içerisinde; fosil yakıtların yasaklanması ve toprağın altında bırakılması, beton/asfalt politikasından vazgeçilmesi, tüm doğal yaşam alanlarının korunması gibi maddeler mevcut.

Seçimlerin hemen ardından, iktidarın yanı sıra yerel belediyeciliğin de iklim krizine karşı nasıl cevap üreteceği önemli bir sınav olacak. Biliyoruz ki, şehir merkezlerinin AVM ve rezidanslarla kuşatılmasında, yeşil alanların tahrip edilmesinde vb. belediyelerin payı bulunuyor. Alternatif ekolojik yaklaşımların, yerellerde demokratik kanallar ile inşa edilmesi, halkın bu süreçlere aktif yönlendirici katılımının sağlanması gerekiyor.

Game Of Thrones'ta temsiliyetler

Diziye günümüz Türkiye'si üzerinden bir okuma yapabiliriz. Tıpkı Daenerys gibi İmamoğlu da Demokrasi Bloku'nun adayı olarak toplumun tüm ötekileştirilmiş "Lekesizler"ini arkasına alarak bir zafer kazandı.

Emin Taşdemir

Geçen sayıda yazdığımız yazıda, Game of Thrones'ta Bran karakteri üzerinden yaratılan toplumsal bellek ve kültür iktidarı üzerinde durmuştuk. Şimdiki yazımızda ise daha çok dizide karakterlerin temsiliyetleri üzerinde yoğunlaşacağız.

Dizi temel olarak Stark ailesinin hikâyesi ile başlayıp finalde yine Stark ailesi ile son buluyor. Bu sebeple dizinin Stark'ların hikâyesi olduğunu kabul etmek gerekiyor.

Yaratıcının iktidarı

Stark ailesinin en gizemli kişisi Bran'dır.

Dizinin tüm çatışmaları Bran'ın, Jaime Lannister tarafından kuleden aşağı atılmasıyla başlar. Burada aşağı atılma sebebi de önemlidir. Çünkü bir sırra şahitlik etmiştir.

Aşağı düştükten sonra kötürüm kalan Bran, 7 Krallığın tüm sırlarına şahitlik edecektir.

Bu sebeple geçen yazımızda Bran'ın toplumsal belleğin temsiliyeti olduğunu anlatmaya çalışmıştık.

Ancak karakterler birden fazla temsiliyet de barındırabilmekte. Dolayısıyla, Bran'ın bir başka temsiliyetinin, yazarın kendisi olduğunu söylemek pek de yanlış olmaz.

Ak Gezenlerle yapılan savaşı hatırlayalım; uzun bir sahne boyunca Bran'ın kuzgunlarının gözünden ejderhaların karanlığın içindeki süzülmelerini seyrettik. Yani bir bakıma ejderhaların çırpınışlarını yaratıcının gözünden seyretmiş olduk. Bu açıdan baktığımızda finalde Bran'ın iktidar koltuğuna oturmasını da yazarın, "mühür (kalem) kimdeyse Süleyman odur" felsefesiyle kendini iktidara taşıdığı şeklinde yorumlayabiliriz.

Game of Thrones'ta id ve süperego

Önceki yazımızda Tyrion için "toplumsal ego" tanımı kullanmıştık. Burada eksik kalan şey ise Tyrion'u "ego" noktasına getirecek olan "id" ve "süperego"nun dizideki temsiliyetidir. Dizide "id ve süperego" için sadece bir karakterden bahsetmek de çok doğru olmayacaktır.

Dizinin genelini ele aldığımızda, Westeros'un her türlü ilkel arzuların ve vahşi duyguların yaşandığı yer olduğunu görmekteyiz. Kral tahtına oturan kişiler de burada "id"in temsiliyetine dönüşmekteler.

Sırasıyla; Robert Baratheon, Joffrey Baratheon ve Cersei Lannister. Burada genel olarak id için iktidarın kendisi diyebiliriz. Bunun tam karşısında duranlar için ise "süperego" tanımını kullanmak mümkün. Bu cephede de Winterfell ve Daenerys Targaryen'in "süperego" tanımına uyduğunu söylemek mümkün.

Ned Stark'la başlayan katı kuralcı ahlak anlayışı Jon Snow ve Daenerys devam eder. Ancak burada Daenerys için ayrı bir parantez açmak gerek. Çünkü Daenerys'ın katı ahlakçı tutumunun, gerçekten "süperegonun" temsiliyeti olmasından mı yoksa kişisel iktidar hırsından ileri geldiğinden mi olduğunu tam olarak kestiremiyoruz. Final bölümü itibariyle "id" tamamen yok olmakta, "süperego" ise katı tutumunu yok ederek kendini ehlileştirmektedir.

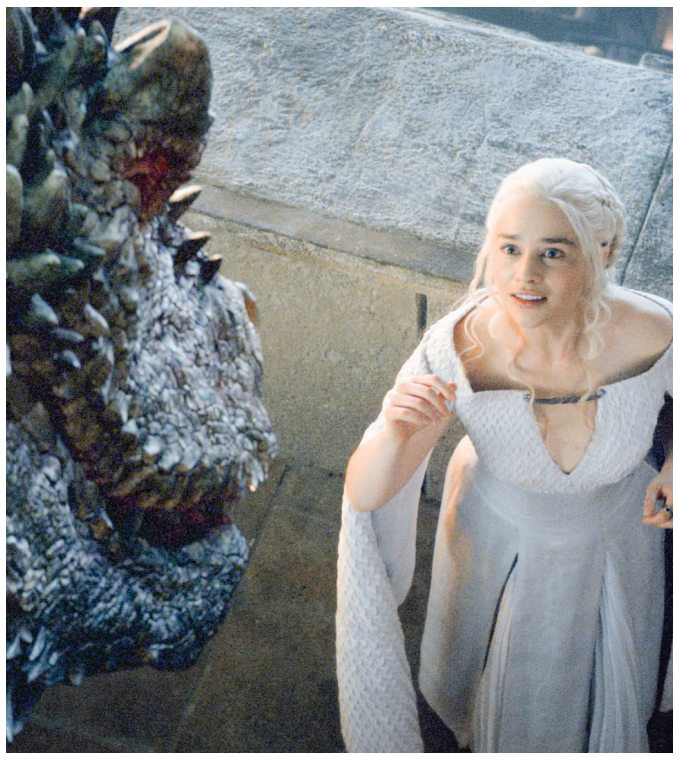

Taht hırsının açmazları

Slavoj Zizek Game of Thrones üzerine yazdığı yazıda Daenerys'ı politik kadın imgesi olarak tanımlayarak Daenerys'ın "Deli Kraliçe'ye" dönüşmesini, Jon tarafından reddedilmesiyle tanımlıyor. Zizek'in çıkarsamaları bize, onun sadece dizinin son sezonunu izlediğini düşündürüyor. Nitekim dizinin en başından beri Daenerys'ın iktidar hırsını sık sık gördük aslında. Daenerys'ın köleleri özgürleştirme ve yeni bir dünya düzeni söylemleri hiçbir zaman onun, hak ettiğini düşündüğü 7 krallığın efendisi olma yolundaki politik argümanlar olmaktan öteye geçmediğini görmekteydik zaten.

Üstelik Daenerys'ın kraliyet üzerindeki hak iddiası da eski kralın kızı olduğu için kendini tahtın varisi olarak görmekten başka bir şey değildir. Dizinin en başından beri Daenerys'ın devrimci bir tutum içinde olduğunu söylemek, zorlama bir yorumdan başka bir şey olmayacaktır.

Türkiye'nin yeni Daenerys'ı

Diziye günümüz Türkiye'si üzerinden de bir okuma yapabiliriz. 31 Mart seçim süreci, seçimin iptali ve 23 Haziran sürecini Daenerys'ın iktidara gelme sürecine benzetebiliriz. Tıpkı Daenerys gibi İmamoğlu da Demokrasi Bloku'nun adayı olarak toplumun tüm ötekileştirilmiş "Lekesizler"ini arkasına alarak bir zafer kazandı.

Bu zaferin sonucunda "Her şey çok güzel olacak" sloganının "Her şey çok güzel oldu"-ya dönüştüğünü gördük.

Öncelikle bunun bir devrim hareketi olmadığını kabul etmek gerekiyor. Her ne kadar arkasına, acımasız iktidarın mağdur ettiği bir "öteki" kitleyi almış olsa da, iktidarı güçlendikçe İmamoğlu'nun da bir nevi "Deli Kral'a" dönüşmesi mümkündür. Burada demokratların yapması gereken "Her şey çok güzel oldu" demek yerine, İmamoğlu'na karşı temkinli tavrı asla elden bırakmamak olmalı.

ÇOCUK

Her Yer Çocuk Yaz Etkinlikleri yoluna bu yaz daha geniş bir gönüllü ağı ve daha yaygın bir faaliyetle devam ediyor

Her yer çocuk yaz etkinlikleri ve alternatifin inşası

Eğitim pratikleri, tamamlanmamış ve iradi eylemle değiştirilebilir bir dünya içerisinde olduğumuzu hem biz gönüllülere hem de çocuklara kazanım olarak kazandırmadığı sürece, özgürleşme yolunda pek de ileriye gitmiş olamaz.

Her Yer Çocuk Gönüllüleri

Özgürleştirici eğitim zor ve çok çetrefilli bir konu.
Uzun uzun tartışılması ve birtakım pratik deneyimlerin de aynı anda yaşama geçirilmesi gerekir. Üstelik bu konuda çeşitli gidiş yolları var ve daha fazlası da mümkün.
Her Yer Çocuk Yaz Etkinlikleri bütün tartışmalara cevap üretemez şüphesiz. Ancak yaz döneminde mütevazı olanaklarıyla birtakım eğitim ilkeleri ve özgürlük pratikleri geliştirebilir.
Örneğin Her Yer Çocuk Yaz Etkinlikleri konumlanmasını ilerici-gerici eğitim ikiliğine hapsetmez. İlerici eğitim denilen eğitimde de, gerici olarak nitelendirilen eğitimde de eğitim hiyerarşisi söz konusu ve çocuğun özneleşme kapasitesi konusunda her ikisi de pek az şey söyler.
Her Yer Çocuk Yaz Etkinlikleri çocukların dünyayı kendi çabalarıyla bilip anlamalarının önünün nasıl açılacağının olanaklarını bulma çabasıdır.
Buradaki pratikler çocuklara eleştirel düşünme becerisi, özgüven ve yaratıcılık, hayatı keşfetme ve anlamlandırma becerisi kazandırma konusunda önemli bir yol açabilir. Bu yolda da önümüzde başarmamız gereken birçok konu var. Bunların başında tahakküm ilişkileri geliyor.

Hiyerarşiyle savaşmak

İçerik tartışmasını ilericilik-gericilik zeminine hapsettiğimiz zaman birçok konuyu atlamış oluruz. Bu tartışma kadar özgürleştirici pratikler de önemli bir konu. Hazır "ilerici" bilgi çocukların kendi kapasitelerine ulaşmalarına çok az hizmet etmesinin yanı sıra, dünyanın kapalı ve bitmiş bir sistem olmadığına dair az şey söyler.
Eğitim pratikleri, tamamlanmamış ve iradi eylemle değiştirilebilir bir dünya içerisinde olduğumuzu hem biz gönüllülere hem de çocuklara kazanım olarak kazandırmadığı sürece, özgürleşme yolunda pek de ileriye gitmiş olamaz.
Bu noktada devreye tahakküm ilişkileri girer. Cinsiyet, ırk, dinsel inanç ya da ekonomik hiyerarşileri yeniden üreten pratikten bu noktada ayrılmamız gerekir.

Her yer çocuk kapasite kazanıyor

Hâkim eğitim sistemi hemen her yıl tadilattan geçiyor, içeriği sürekli değişiyor, eğitim süresi ve sınav sistemi de bir türlü istikrara kavuşmuyor. Bu istikrarsızlık içerisinde istikrara kavuşan tek şey eğitimin içerisindeki bilim dışı unsurların hâkimiyeti.
Bilim dışı unsurlar yerine bilimsel unsurlar konulsa da bu eğitim düzeninin çocukları özgürleştirmeyeceğini biliyoruz. Lakin bilimsel bilgiye erişme ve çocukların ruh sağlığıyla uyumlu bir eğitim süreci geçirmek her çocuğun evrensel hakkı.
Her Yer Çocuk Yaz Etkinlikleri çocukların bu evrensel haklarını savunur.
Sınırlı bir zaman diliminde, ülke genelini temel alırsak da sınırlı bölgelerde gerçekleştirilen bu faaliyette karşımıza aldığımız eğitim sisteminin de büyüklüğünü göz önünde bulundurursak, nasıl da zor bir işin içerisine girdiğimiz daha da anlaşılır. Ancak bu ucu açık ve her geçen zaman kapasite kazanan bir faaliyet. Öğrenerek yol alıyoruz ve daha gidecek çok yolumuz olduğunun farkındayız.

Gönüllülere düşen

Her yer çocuk etkinlikleri denince akla çocukların merkeze alındığı bir faaliyet gelebilir. Şüphesiz burada faaliyetten çocukların faydalanması birincil önemde. Ancak bunu tek yanlı bir ilişki olarak düşünmek de eksik kalacaktır. Çünkü çocukların sansürsüz, kirlenmemiş dünyalarından Her Yer çocuk gönüllülerinin de öğreneceği çok şey var.
Her Yer Çocuk yaz etkinlikleri içerisinde yaşadığımız toplumun bizlerde doğal olarak bıraktığı gerici kalıntılarla da yüzleşme yerimizdir. Orada tek yönlü bir pratikten ziyade, katılımcılığın bizlerde açığa çıkaracağı potansiyelle de buluşmuş olacağız. Her Yer Çocuk çok güzel, gelsenize.

Çocukların ihmali ve çocuk hakları

Tartışmaya açmamız gereken bir nokta da çocuk ihmali. Çocuk ihmali yalnızca ailelerin çocuklarla kurdukları ilişkiyle ilgili değildir. Bu kamusal bir sorun. Bu kamusal sorunu aşmak da anayasal tartışmalar ve diğer tamamlayıcı yasaların tartışmaya açılmasını gerektirir.
Eğitim zaten doğası gereği politik bir öğe iken, eğitimin çocukların gelişimsel ihtiyaçları çerçevesinde düzenlenmesi başka alt politik zemini oluşturuyor.

Çocuk ihmali

İstismar vakaları karşısında toplumsal tepki oldukça yüksek ve bu oldukça umut verici. Ancak istismarı önleyince iş bitmiyor. Aynı tepkinin çocuk ihmaline karşı da gösterilmesi gerekiyor. Bu basitçe çocukların gelişiminde sorumlu olan ebeveynlerin sorunu olarak değil, toplumsal politik bir sorun olarak ele alınmalı.

Çocukların gelişimsel ihtiyaçlarının hiyerarşik bir düzen içerisine sıkıştırılmış ve toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında annelerin sırtına yüklenmiş bir görev olarak görülmesinin ötesine geçmenin zamanı geldi.

Çocukların hakları

Burada sayılamayacak kadar çok olsa da temel bazı sorun alanlarına değinmemiz gerek. Çocukların beslenme hakları, mevsime göre giyinme hakları var. İhmal düzeyinde yalnız kalmama, güvenli ortamda yaşama, düzenli sağlık ihtiyaçlarını giderme hakları var. Temiz yerlerde yaşama haklarının yanı sıra duygusal ihtiyaçlarını giderme, sözlü fiziksel ya da psikolojik şiddete maruz kalmam hakları var.
Ve elbette merak duygularını giderme ve zihinsel gelişimlerini tam kapasiteye ulaştırma hakları var.
Görüldüğü gibi tüm bunlar geniş bir toplumsal dönüşüm gerektiren, toplumsal örgütlenişin dönüşümünü gerektiren politik gündemler.
Örneğin neoliberal kapitalist dönemde çocukların sağlık haklarına kavuşmaları politik bir ilgi gerektirir. Yalnız kalmama hakları için toplumsal bir proje olan mahalle kreşleri gerekli. Beslenme için kaynakların daha adil bölüşümü şart vb.

Çocuklar gülünce

Görüldüğü gibi çocukların dünyasına girdiğimizde, orada çözülmeyi bekleyen birçok sorun alanı var. Bu sorun alanlarının gündeme getirilmesi ve bunların çözümü için gidecek çok yolumuz var. Git gide büyüyen dayanışmamız bu güçlükleri birlikte çözebileceğimize dair umudumuzu arttırıyor. Deneyimleyerek görüyoruz: Çocuklar gülünce dünya değişir.

Çocuk kitapları ne işimize yarar?

Yetişkin dünyasından kaynaklı sorunlarla mücadele ederken kullanılabilecek kitapların çoğu maalesef yetişkin gözüyle yazılmış. Didaktik bir dil içeriyor ve çocuğu güçlendirmek yerine ona görevler, sorumluluklar yüklüyor.

Dünyayı verelim çocuklara. Ama bu halde değil.

Son 15 yılda, sokak aralarından, parklardan, mahalle arsalarından; apartman boşluklarına, balkonlara taşınan çocukların geçişine tanık olduk. Oluyoruz. Çocukluktan uzaklaşan çocuklar… Tedirgin yetişkinler… Uykuları kaçıran konular…
Oysa birçok konuda destek alabileceğimiz kaynaklar var. En başta da kitaplar.

Çocuk kitapları

En çok zorlandığımız konular: çocuğa vücudunu anlatmak, yabancılarla iletişimini sağlıklı bir biçime sokmak ve yalnız kaldıklarında ne yapabileceklerini öğretmek. Ve böylece çocuğu istismardan korumak… Yetişkin dünyasından kaynaklı sorunlarla mücadele ederken kullanılabilecek kitapların çoğu maalesef yetişkin gözüyle yazılmış. Didaktik bir dil içeriyor ve çocuğu güçlendirmek yerine ona görevler, sorumluluklar yüklüyor. Ayrıca onları korkutacak ve bedenleri ile kurdukları ilişkiye zarar verecek kavramlar da barındırıyorlar. Ve maalesef bu kitapların birçoğu psikolog onayından geçiyor.
Gelin, Gergedan Yayınları'ndan çıkan üç kitaplık seriye birlikte bakalım. Her çocuğun kitaplığında bulunmalı denilecek cinsten kitaplara.

1. Bedenim Bana Ait

Herhalde en zor konu ona bedenini anlatmak. Korkmayın, bu kitap size yardımcı olacak iyi bir örnek. Kitap; çocuğa, bedeninin her yerinin özel olduğunu ve vücudunun bir bütün olduğunu anlatırken; bunu, gündelik olaylar yoluyla yapıyor.
İstismara yönelik anlatımlarda en sık rastlanan hatalara (İstismara uğratılmış çocuğu pornografik şekilde sunan anlatımlar: Ağlayan bir çocuk, ağzı bir yetişkin tarafından kapatılan çocuk vb.) yer vermeden, doğrudan anlatıma başvurmadan işliyor konuyu.
Kitap, çocukların asıl ihtiyaç duydukları şeyin, istemedikleri bir durum karşısında tepki verebilecekleri özgüvenin olduğunu gören bir yerden, onları güçlendirme yoluna gidiyor. Onlara görevler yüklemek yerine, nasıl tavır alabileceklerini anlatıyor.
Duygu ve isteklerini net şekilde ifade edebilmelerini sağlayacak alt yapıyı hazırlıyor. Ve böylece kendilerini anlatma konusunda onları cesaretlendiriyor.

2. Ben Kaybolmam ki

Hem aileler hem de çocuklar için kaybolma düşüncesi, tam bir kâbustur. Bir anlık bir gözden kaçırma, vahim sonuçlara yol açabilir. Bu nedenle yetişkinler dışarıda çocuklarla olduklarında fazlasıyla tedirgin olurlar ve tek çareyi çocuğun elini sıkı sıkı tutmakta bulurlar.
Peki, ama olur ya, ya çocuğumuz kaybolursa?
Bu kitap bize ve çocuğumuza bu konuda yardımcı oluyor. Korku dolu olabilecek bir anı oyuna çevirerek anlatıyor.
Lu ve annesi pazara gidiyorlar. Pazar o gün çok kalabalık. "Umarım bu kalabalıkta kaybolmazsın," diyor annesi. "Ben kaybolmam ki!" diyor Lu.

"Kaybolursam ya da yolumu şaşırırsam yabancılardan yardım almalı mıyım? Tanımadığım insanlara inanmalı mıyım? Kime güvenebilirim?"
Tüm bu sorulara yanıt var kitapta.

3. Ben Herkesle Gitmem ki

Çocuk istismarlarında, failin genellikle yakın çevreden olduğu bilinen ama bir türlü kabullenilmeyen bir gerçek. Genellikle, çocuğa dışardan zarar geleceğini düşünür ve tüm yabancılardan uzak tutmak isteriz.
Oysa kim olursa olsun, çocuğun, başkalarına karşı alması gereken tutumlar vardır. Çocuğun yanında ebeveyni olmadan kiminle gidebileceği önemlidir.
Bu kitap çocuğun "güven duygusu" nu incitmeden "tanıdık kişiler" e çocuğun dikkatini çeken, mizah öğesi de ihmal etmeyen bir dille yazılmış. Çocuğun dünyasını ve onun sınırlarını, onu ilişkilerden koparmadan, asosyal olmasına yol açmadan çiziyor.
İyi okumalar sevgili yetişkinler. Bu kitaplarla, çocuklara, çocukların gözünden bakmanız dileğiyle.

toplumsal özgürlük
Sahibi ve Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Savaş Çiçek
Adres: İstiklal Cad. Balo Sok. Tokatlıyan Han No: 21 Beyoğlu
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11A/41 Yenibosna/Bahçelievler, İstanbul Tel: 0212 454 30 00